

Mladá manželství

Pavla Matušková

Diplomová práce
2009

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Pavla MATUŠKOVÁ**

Studijní program: **N 7501 Pedagogika**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **MLADÁ MANŽELSTVÍ**

Zásady pro vypracování:

Zpracování teoretických poznatků diplomové práce.

Charakteristika výzkumného souboru, stanovení výzkumného problému.

Provedení kvalitativního výzkumu formou rozhovorů.

Zpracování výsledků výzkumu a přijetí odpovídajících závěrů.

Závěrečné shrnutí získaných poznatků.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

PLZÁK, M. Žena a muž. Praha : MOTTO, 2001. ISBN 80-7246-099-4.

MAY, R. Láska a vůle. Praha : PRAGMA, 2007. ISBN 978-80-7349-070-6.

NOVÁK, T. Jak předejít krizi v manželství. Praha : GRADA, 2004. ISBN 80-247-0935-X.

HAMBURG, S. R. Vydrží nám láska? Praha : Euromedia Group k.s. – Ikar, 2002. ISBN 80-249-0014-9.

HAUCK, P. Jak milovat a být milován? Praha : Slovart, 1998. ISBN 80-7209-075-5.

HARVILLE, H. Láska na míru. Praha : Pavel Dobrovský – BETA, 2006. ISBN 80-7306-245-3.

WILLI, J. Psychologie lásky. Praha : Portál, 2006. ISBN 80-7178-982-8.

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Mgr. Emilie Dvořáčková

Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce:

12. února 2009

Termín odevzdání diplomové práce:

15. května 2009

Ve Zlíně dne 12. února 2009

L.S.

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 5.5.2009

.....
Cecilia Štormá

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Práce je věnována problematice mladých manželství. Teoretická část zpracovává pojmy komunikace v manželství, krize v manželství, rodina, které dále rozvádí. Praktická část zkoumá šest mladých manželských párů. Sleduje jejich postoje a životní posuny po dvou letech života.

Cílem práce je upozornit na zásadní životní změny mladých manželů, na jejich životní pokroky, přeměny, nové skutečnosti i zkušenosti. Poukazuje také na to, jakým životním hodnotám přiřkládají důležitost v současnosti. Uvádí a prezentuje nejrůznější proměny ve dvouletém vývoji mladých dotazovaných.

Klíčová slova: manželství, rodičovství, partnerské vztahy, krize, životní změny

ABSTRACT

The work is devoted to problems of young marriages. The theoretical part covers concepts of communication in marriages, crises in marriages, family, that are extended further on. The practical part studies six young married couples. It follows their attitudes and life movements after two years of their lives.

The aim of the work is to draw the attention to crucial life changes of the young couples, to their life progressions, changes, new facts and experiences. It refers to what life values the young couples attach their importance to in these days. It shows and presents all sorts of changes in two years development of the young couples.

Key words: marriage, parenthood, relationships, crisis, life changes

Poděkování

Děkuji paní PhDr. Mgr. Emílii Dvořáčkové za odborné vedení mé diplomové práce.

Rovněž velice děkuji všem dotazovaným manželským párům, neboť bez jejich ochoty by realizace mé diplomové práce nebyla možná.

Motto:

*„Co činí manželství šťastným? Tuto otázku si vzájemně kladou všichni mužové a ženy ...
Odpověď lze, myslím, nalézt ve společném objevu dvou, kteří si vezmou nejhlubší potřeby
jeden druhého, a naplnění té potřeby.“*

- PEARL BUCKOVÁ

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 KOMUNIKACE V MANŽELSTVÍ	11
1.1 NÁVOD K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ	13
1.2 MANŽELSKÁ TAKTIKA	14
1.3 ÚSPĚŠNÉ MANŽELSKÉ HÁDKY	16
2 KRIZE V MANŽELSTVÍ	19
2.1 MÝTY O LÁSCE A MANŽELSTVÍ	22
3 RODINA	26
3.1 FUNKCE RODINY	26
3.2 RODIČOVSTVÍ A VÝCHOVA	27
3.2.1 TYPY DĚTÍ	28
3.3 ZDRAVÝ VÝVOJ DÍTĚTE	30
II PRAKTICKÁ ČÁST	33
4 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY VÝZKUMNÉ ČÁSTI PRÁCE	34
4.1 TÉMA VÝZKUMU	34
4.2 CÍL VÝZKUMU	34
4.3 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	34
4.4 DRUH A METODA VÝZKUMU	35
4.5 ORGANIZACE VÝZKUMU	35
5 VÝZKUMNÁ ČÁST	38
5.1 PÁR PRVNÍ	38
5.2 PÁR DRUHÝ	39
5.3 PÁR TŘETÍ	39
5.4 PÁR ČTVRTÝ	39
5.5 PÁR PÁTÝ	40
5.6 PÁR ŠESTÝ	40
6 VYHODNOCENÍ VÝZKUMU	41
ZÁVĚR	48
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	50
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	53
SEZNAM PŘÍLOH	54

ÚVOD

Téma, které jsem si zvolila pro svou diplomovou práci poukazuje na návaznost s mou prací bakalářskou. Pokračuji v problematice partnerských vztahů. V diplomové práci již zkoumám výhradně vztahy, jež jsou zpečetěny manželským slibem, čili manželské páry. Téma práce proto zní: Mladá manželství.

Myslím si, že většina z nás si nejvíce přeje a modlí se, abychom si vzali jednoho člověka, se kterým šťastně prožijeme zbytek života. Manželství je obrovský Boží dar lidstvu. Představuje život v jednom těle s druhým, milovaným, člověkem.

Náplň teoretické části práce se odráží a odvíjí od zjištěných poznatků a nových skutečností, které jsem získala při realizaci výzkumné části. Rozebírám komunikaci v manželství a s tím spojenou důležitost manželského dorozumívání. Dále uvádím návod k řešení problémů, manželskou taktiku i úspěšné manželské hádky. Nechybí ani mýty o manželství a s tím spojené i manželské krize, které stihly některé ze zkoumaných manželských párů postihnout. V neposlední řadě se zmiňuji i o rodině, rodičovství, výchově a dětech.

V praktické neboli výzkumné části práce podrobuji zkoumání šest manželských párů. Všech šest těchto párů bylo předmětem zkoumání i v mé práci bakalářské. Zajímala jsem se o dvouletý vývoj, pokrok, posun v jejich partnerských vztazích. K jakým došlo změnám, a jak moc zásadní byly tyto změny v jejich životech.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 KOMUNIKACE V MANŽELSTVÍ

Manželská komunikace je nezbytná v každém manželství. Ráda bych zmínila pár poznatků na toto téma, právě proto, že můj výzkum je na manželské páry zaměřen. Jeho výsledky rovněž odhalily možné problémy v této oblasti. Mám na mysli nejvíce manželství Moniky a Jana.

Manželské popovídání je bezpochyby možné, potřebné, pěkné, důležité a kdoví jaké ještě. Ve spokojených a klidných, dlouhodobých manželstvích je toto povídání avšak spíše rozinkou v koláči než denním chlebem. Pokud má mít popovídání cenu, musí být spontánní. Není dobré jej vymáhat. Je nutné respektovat i to, že existují lidé extrovertní, a naopak lidé introvertní. Extroverti mají tendence více hovořit, zato introverti hovoří méně. Samozřejmě se ale nedá předem jednoznačně říct, že pro manželství by byl vždy lepším partnerem extrovert než introvert, nebo naopak.

Velkou výhodou v manželství je schopnost dobře komunikovat a řešit problémy, které přijdou. V nešťastném manželství není často hlavním problémem manželů komunikace, ale porozumění. Partneři si dnes nejsou schopni porozumět, přestože komunikovat umí. Sice rozumí tomu, co jim partner říká, ale nechápou, jak to mohl říci, jak mohl myslet a cítit to, co řekl. Pokud spolu dva nesympatizují, nesoucí, nejsou schopni si porozumět, potom schopnost komunikovat nestačí. V tomto je právě podstata problému teorie, že komunikace je klíčem ke šťastnému manželství. (Hamburg, 2002)

Lidská řeč v dnešním manželství přestala sloužit k porozumění. Mám pocit, že je jakoby nachystaná k agresivitě a hádce. Stává se zbraní v boji muže proti své ženě a naopak. Pokud chtějí být lidé šťastni ve svém manželství, musejí rozumět nejen tomu, co jim partner říká, ale také musí chápat jeho prožitky. Jakmile jsou dva příliš odlišní, není mezi nimi soulad, kompatibilita, pak to bohužel nedokážou a jejich manželství se žene do záhuby. Nejsou totiž schopni vcítit se do svého partnera, nedokážou si představit sebe na jeho místě, nesympatizují s ním a proto jim zkrátka nepomůže ani nejlepší komunikace na světě.

Plzák (2001) říká, že v manželském životě se pokaždé setkáme s nerovností v dovednosti dorozumívát se. Rovností má na mysli ochotu a připravenost dorozumívát se tak, aby se nevytvářela soupeřivost mezi manžely.

Věřím tomu, že řídicí proměnná, která určuje, jak bude manželství fungovat a jak se budou mít dva rádi je manželské dorozumívání. Pokud se spolu v manželství naučíme správně dorozumívat, zvládlí jsme největší manželskou obtížnost.

Podle jisté „sporožirové teorie“ manželství, kterou popisuje Novák (1989) v knize Encyklopedie mladého manželství, je vztah spokojený tehdy, pokud kladné projevy převažují nad projevy zápornými. Lze říci, že díky citovému vztahu, dobrým předsevzetím, erotické přitažlivosti, společným zájmům i cílům získáváme po svatbě určitý kredit. Poté už záleží jen na nás, jestli ho promrháme díky věčné nespokojenosti, neoprávněnou kritikou či peskováním, nebo zdali jej budeme spravovat s péčí dobrého hospodáře. Manželství nepochybně může trvat i tehdy, je-li konto „v minusu“, avšak nebude spokojené. Pokud nechceme dospět k těmto koncům, měli bychom se postarat o to, aby takzvané pozitivní vzájemnosti bylo více než té negativní.

Nemíníme složité věci nijak zjednodušovat ani předkládat jako mechanické součty. Každopádně pokud na manželku „zavrčím“ kvůli ne příliš chutné večeři, nebo se jí s ironií v hlase zeptám něco na způsob, zda si náhodou nemyslí, že si sám peníze po nocích tisknu, když utrácí tolik peněz, měl bych se také zamyslet nad tím, kde najít něco, co pro změnu zase pochválím. A právě těch pochval, různých ocenění, projevů zájmu, pohlazení by mělo být více než onoho „vrčení“. Tato zásada je platná stejně jako pro muže, tak také pro ženy. V této souvislosti je zapotřebí zpětná vazba. Je to totiž informace, že náš partner opravdu vnímá naše slova tak, jak byla myšlena. Tuto skutečnost nemáme předpokládat automaticky. Dříve než upadneme do svárů hrozící hádky či trpkosti, měli bychom položit druhému otázku typu: „Rozumíš mi?“

Rodinný život je však už svou povahou konfliktní. Každý vztah má v sobě přirozené rozpory, názorové neshody či prvky neslučitelnosti. Toto nemusí dobré vztahy narušovat, je ale zapotřebí hledat od nesouladu cestu k souladu a současně nacházet styčné body ve sporech a rozepřích.

Zákazy komunikačních posedlostí

Jde o postupy, jež vznikají při neshodě páru jak uvádí Plzák (1998).

Manželství těžko snáší rozvrtávání zbytečnými dotazy a komentáři. Proto je doporučeno vyvarovat se otázce například: „Jaké je vlastně naše manželství?“. Dá říci, že platí přísný zákaz dialogu o manželství.

Ve společných rozhovorech o manželství je totiž nemožné být neosobní. Co ovšem možné je, namíchnout se během pěti minut. Vzájemně si ale notovat, jak nám to klope, je samozřejmě povoleno. Tedy alespoň do chvíle, než zazní: „Přeci jen mám pocit, že by bylo lepší, kdyby ...“

Shodneme se na tom, že platí přísný zákaz vyčítat a naléhat, také přísný zákaz prázdných vět. Důležité je respektovat se navzájem a to nikoli z lásky, ale z pocitu nezbytné kázně. Je nutné brát na zřetel přání toho druhého, protože to je projevem vysoké úrovně vzájemného porozumění.

Měli bychom si uvědomit a pamatovat, že dorozumívání, komunikace a vůbec slova jsou v lásce důležitá, ale nejde jen o ně. Opravdová láska, jak rovněž uvedl i Jürg (2006), se projevuje v činech.

1.1 NÁVOD K ŘEŠENÍ PROBLÉMU

Za problémy se zpravidla skrývá nedostatek otevřenosti, stejně jako úplné a poctivé upřímnosti, bez které se není možné navzájem opravdově pochopit. Manželé, kteří jsou obdařeni dostatkem odvahy na to, aby si vždy všechno řekli, zažijí zcela určitě mnoho zmatků, ale zato si budou schopni vybudovat daleko úspěšnější manželský svazek.

Kratochvíl (1985) líčí účinný postup, který má dvě oddělené etapy. Sice popsání problému a řešení problému.

- V etapě první je cílem vymezit problém tak, aby to bylo jasně srozumitelné pro obě strany. V této fázi se manželé ještě nepokoušejí navrhnout řešení, protože by se tím vymezování problému komplikovalo. V první řadě je nutné uvést, že formulování stížností se má spojit s něčím kladným. Toto může mít totiž kladný vliv na atmosféru celého rozhovoru. Dále je zásadní konkrétní formulace problému. Čili popíši chování, které mi vadí. Mohu tak vyjádřit pocit, který ve mně vyvolává chování partnera.
- Druhá etapa spočívá ve snaze nalézt řešení. Do minulosti není již dobré se vracet. Problémem se zabýváme jen z hlediska budoucnosti. Pokud vedeme úvahy o řešení popsaného problému, je třeba dát si pozor na to, abychom svoji pozornost neodváděli k problémům jiným. Je zapotřebí se držet zformulovaného problému. Dále dbáme na to, aby oba manželé podávali co nejvíce návrhů potřebných k řešení, a své návrhy nekritizovali. Poté vybereme rozumná řešení, o kterých se jedná. Manželé konzultují

čeho by chtěli dosáhnout v ideálním případě a s čím jsou ochotni se spokojit. Pokoušejí se tedy o kompromis. Snaží se nalézt dohodu, která by byla přijatelná pro obě strany. Podané návrhy je taktéž možné různě kombinovat. Uzavřená dohoda poté musí být jasná, konkrétní a kontrolovatelná.

Řešení problémů by mělo probíhat na předem dohodnutých „manželských poradách“, které se konají ve vhodnou dobu 1 – 2krát týdně. Projednává se zde jen jeden problém a délka sezení je nejvýše 20 minut.

Je jisté, že ať už člověk prožívá cokoli, pokaždé se znovu objeví další mraky. Stejně si ale myslím, že v okamžicích ztišení v Boží přítomnosti se v naší duši začne odehrávat něco, co nás vede k tomu, abychom tuto svoji první ukvapenou negativní reakci, která mohla zcela jistě znovu ohrozit naši manželskou jednotu, překonali. A jak uvádí Tournier (1994), právě díky těmto okamžikům začneme prožívat daleko víc než jen nádherné manželství, protože skrze jeden druhého začneme sami na sobě poznávat charakter samotného Boha.

1.2 MANŽELSKÁ TAKTIKA

Manželskou taktikou můžeme nazývat systematickou formu komunikace s partnerem. Již v zárodku se tato forma snaží ničit veškeré konflikty, hádky a napětí. Využívá u toho pozitivní formy chování a od jednajícího požaduje oprostění se od vlastních agresivních pocitů, nebo alespoň jejich projevů.

Je to vědomá manipulace s chováním partnera, a rovněž plánovaným zaměřováním jeho chování potřebným směrem. Jedná se o způsob, co nejúčinnějšího dosažení vlastního cíle. Pokud má klient schopnost ovládnout projevy svých okamžitých pocitů, je potom tato forma použitelná i tehdy, když klientův partner nespolupracuje.

Manželská taktika vychází z obecné taktiky úspěšného jednání s lidmi. Průkopníkem byl Dale Carnegie (1939). V knize tohoto autora Jak získávat přátele a působit na lidi (2002, 10. vyd.), jsou popsány nejrůznější rady, jak zdárně vycházet s lidmi. Pro manžele je zformuloval Kratochvíl (1985) jako návod do deseti bodů takto:

1. Zajímejte se o svého partnera

Snažit se poznat svého partnera je podstatné, chceme-li s ním dobře vyjít. Musíme se zajímat o jeho povahu, zájmy, dobré vlastnosti, ale rovněž se snažit pochopit i jeho slabé

stránky. Zkrátka mu porozumět. Zde je důležitá empatie neboli empatický zájem o toho druhého. Projevuje se snahou vcítit se do svého partnera. Těžko s lidmi vychází ten, kdo se zajímá jen o své vlastní problémy.

2. Nechte partnera hovořit

Abychom mohli nechat partnera hovořit, musíme mu dát najevo, že mu nasloucháme. Umění naslouchat je dobrým kontaktem s lidmi. Cení se často více, než umění hovořit. Není však taktické vychrlit na manžela spousty informací, které se za den staly hned, jakmile dorazí domů z práce. Vede to k manželově mlčení, kdy se uzavře do sebe se svými myšlenkami. Nejprve bychom měli nechat vymluvit toho druhého a pozorně mu při tom naslouchat. Pak máme dostatek času vypovídat se i z vlastních problémů.

3. Hovořte o tom, co zajímá partnera

Mnohdy však nestačí pouze poslouchat. Ten kdo vypráví musí mít pocit, že jeho partner nejen poslouchá, ale že také věci rozumí a sleduje ji.

4. Buďte opatrní s kritikou

Kritika se častokrát ráda vrací zpět odkud vyšla. Jakmile tedy začneme kritizovat, kritika se nám vrátí. Pokud má mít kritika pozitivní význam, musí dbát na důstojnost druhého a současně mu nahrát k jeho sebekritice.

5. Buďte opatrní s příkazy

Pokud se lidé ve vztahu cítí být na stejné úrovni, pak nemají rádi, když jim někdo poroučí či připomíná povinnosti. Přirozený odpor proti rozkazům obejdeme tak, že budeme dávat příkazy formou otázky či prosby o pomoc.

6. Uznějte vlastní chybu

Konfliktu či hádce můžeme předejít tak, že včas uznáme vlastní chybu. Jsme schopni úspěšně zvládnout i složité konfliktní situace pokud jsme ochotni vzít na sebe jako chybu i něco, co chybou v pravém slova smyslu není.

7. Pochvalte, co stojí za pochvalu

Obyčejně kritizujeme něco, co se nám nelíbí. A mlčíme, pokud se nám něco líbí. Například pokud žena muži přichystá jídlo, které mu chutná, mlčky jej sní. Zdali mu však nechutná, stěžuje si. Takticky by tomu mělo být přesně naopak.

8. Vžijte se do situace druhého

Protože se na sporné věci každý díváme z trochu jiného úhlu, vidíme je jinak. Pokud si představíme modelovou situaci hádky dvou aktérů a dojde k vyšetřování, výpovědi svědků se značně liší dle toho, jaký mají vztah k oběma účastníkům hádky.

9. Nehádejte se

Destruktivní hádka zvyšuje pocity křivdy a napětí. Problémy neřeší. Řídit se zásadou nehádat se avšak neznamena urazit se a mlčet. Znamená být „nad hádkou“, mluvit, ale netvrdit opak toho, co říká partner. Pokud začneme odporovat, dáváme tím jakoby druhému najevo, že on je špatný či hloupý a že my jsme lepší a chytřejší. A tohle není příjemné nikomu. Vede to totiž k tomu, že druhý není ochoten přijmout mé názory, i kdyby byly správné.

10. Usmívejte se

Srdečný úsměv je postaven na opačné straně než konflikt. Druhému se nechce hádat a vztekat v přítomnosti člověka, který se na druhého usmívá. Příjemné pocity se totiž snadno přenášejí. Budu-li se usmívat na svého partnera, zpozoruji, že i partner se usmívá na mě.

1.3 ÚSPĚŠNÉ MANŽELSKÉ HÁDKY

Pěstovat lze rovněž i kulturu sporu a hádky. Pokud přeci jen mezi manžely k hádce dojde, měli by znát a řídit se pravidly úspěšné manželské hádky. Myslím si, že všichni jsme si vědomi, že hrubost vyvolává zase jen hrubost. Přesvědčit druhého je přeci možné i bez urážek. Je třeba vynasnažit se postoj druhého pochopit, představit si na jeho místě sebe a podívat se z jeho hlediska na jeho názory. Takto dosáhneme lépe kompromisu a rovněž i usmíření.

Pokud spolu dva žijí déle, není možné se vyvarovat jistému množství agresivních pocitů. Těžko tyto pocity potlačujeme. Pokud se nám to podaří, jsme poté zpravidla podrážděni. Pohádat se vesměs nemusí být nic zlého. Záleží však na průběhu hádky.

Je třeba si dávat pozor, aby naše manželství neohrozila hádka, jež je postrachem manželství. Jedná se o destruktivní hádku, která je plná urážek, popichování, rypání, podrážděných gest apod. Vyznačuje se také chaotickým přeskokováním z tématu na téma.

Každý hledá to, co může druhého ponížit. Upřímnost se začíná měnit v hrubost a narůstá oboustranná trpkost, nic se nevyřeší. Do hádek jsou poté zatahovány i děti a ostatní lidé z nejbližšího okolí. Jeden druhému schválně útočí na jeho citlivá místa jen proto, aby jej dostal „na kolena“. Jistě není problém shodnout se na tom, že tohle správné není.

V takových případech je užitečné brát na zřetel desatero úspěšné manželské hádky, které je uvedeno v knize Encyklopedie mladého manželství (Novák, 1989):

1. Problémy je třeba řešit. Není správné je před sebou „tutlat“. Spor nemusí být přeci boj.
2. Není žádná pohroma, pokud máte ke druhém nějaké výhrady. Je to přirozené a současně to svědčí i o tom, že se o druhého zajímáte a není vám lhostejný. Výhrady je však zapotřebí říkat ve vhodný čas a také na vhodném místě. Rozhodně k hádce nepatří děti, známí ani příbuzní.
3. Dávejte si pozor na takzvané „spořitelny prohřešků“. Nevytahujte to, co se stalo už dávno ani to do nekonečna nerozpítvávejte.
4. Příčinu sporu respektujte.
5. Manželství je rovnoprávný vztah, proto dávejte velký pozor na přílišné zevšeobecňování stejně jako na mentorování. Pamatujte, že nikde není psáno, že právě vy máte patent na rozum.
6. Kritizujte pouze to, co jde změnit.
7. Lidí a věci, které má váš partner rád, nenapadejte.
8. Nemlčte. Neboť ukřivděné a uražené ticho jde zpravidla slyšet až příliš hlasitě.
9. Nekřičte, nenadávejte si, nezesměšňujte se, ani neponižujte. Nesnažte se při hádce za každou cenu zvítězit ani mít vždy poslední slovo. Pamatujte, že vždy vítězí ten, který dokáže do budoucna své chování zlepšit.
10. Hádky rozhodně nesmí být dlouhé. Při dobré snaze obou partnerů lze i v krátké době vyřešit většina problémů, která se objeví.

Musíte si dávat pozor, abyste zbytečně pro maličkosti neútočili na charakter partnera. Neužívejte vůči partnerovi hrubých slov, nevyčítejte. Nebojte se říct, co se vám nelíbí, ale mluvte k věci a to konkrétně a jasně. Nesnažte se druhému vyhrožovat, nemluvte

v náznacích typu: „Pokud tohle nechápeš sám, potom nemá cenu, abych ti dál něco vysvětlovala“. Vyvarujte se také různých mimoslovních sdělení, která konflikt více prohlubují.

Tyto rady jsou vhodné k tomu, abyste mohli začít konstruktivně kritizovat. Budete-li postupovat dle vzorce: „Pokud děláš A v situaci B, cítím se C“ mělo by to vést k co nejméně výmluvám, výhradám a oplácení. Uvádím vám příklad: „Když tancuješ na zábavě s jinými děvčaty častěji než-li se mnou, žárlím a připadám si tam zbytečná.“

Může to působit jako hra se slovy, ale pouze do doby, než si uvědomíte, že tato situace mohla také skončit nepříjemnou, možná i veřejnou žárlivou scénou, která vede ještě k většímu rozhoření manželského konfliktu. Následkem by mohl být začarovaný kruh oboustranného trestání.

Naznačené zásady vyžadují jistou úroveň ve vztazích mezi manžely. Některé z nich patří do rámce tzv. konstruktivní hádky. Nedokážou je dodržet ty manželské dvojice, které jsou plně nepřátelství. Chceme-li zkusit jednat konstruktivně, nemáme čekat, až začne ten druhý, ale máme se o to pokusit sami.

2 KRIZE V MANŽELSTVÍ

„Kde je manželství zakotveno pevnými kořeny v opravdové lásce, tam je nemůže narušit ani nejprudší pokušení!“ (Yin Ra, 1992, s. 37) Tento autor je o svém výroku bytostně přesvědčen. A řekla bych, že je i velice pravděpodobné, že se nemýlí. Pokud se pod pevnými kořeny opravdové lásky skrývá i vzájemné porozumění, soulad, úcta, tolerance, důvěra, moudrost a jednota obou, pak tomu tak jistě je. Zmínila jsem manželskou jednotu. Crabb (1994) svou knihou *Manželství je vztah* vyjadřuje manželskou jednotu na třech rovinách lidské bytosti. První rovina je duchovní, kdy se naplňují nejhlubší potřeby osobnosti. Patří zde bezpečí a důležitost každého z partnerů. Druhou rovinou je rovina duševní. Představuje ochotu druhému sloužit, ne jím manipulovat. Poslední, třetí rovina je tělesná. Ta zahrnuje sexuální vztah.

Velice se mi líbí Feuerbachův výrok (*Šťastná rodina*, <http://www.recepty.biz/jak-resit-krizi/>), který říká, že teprve muž se ženou tvoří dohromady člověka. Vztah muže a ženy prochází různými vývojovými etapami a do určité míry dochází i ke změnám v jeho projevech a prioritách. Říká se, že zamilovanost začíná vyrchávat už po třech měsících a krize do manželství zavítá po pěti letech od svatby. Pokud nejsme naivní a jsme připraveni, dá se vhodnou přípravou manželské krizi předejít.

Mezi manželstvím šťastným a nešťastným nemusí být nápadný rozdíl v množství konfliktů a problémů, ale ve schopnostech manželů je vyřešit a odstranit. Myslím si, že i šťastná manželství projdou krizí. Nenechají ji však přerůst, nenechají ji, aby zničila jejich vzájemnou lásku.

Krize v manželství, dle článku *Šťastná rodina* (<http://www.recepty.biz/jak-resit-krizi/>), bývají dvojího typu:

- Krize netranzitorní – tyto krize končí zpravidla rozvodem, jsou pohromou v manželském a rodinném životě.
- Krize tranzitorní – tuto krizi tvoří přechodné konflikty, které na rozdíl od netranzitorních krizí vztah mezi manžely neničí, a ani negativně nezasahují do výchovy dětí.

Netranzitorní krize ovšem mohou mít stejný počátek jako krize tranzitorní! Proto je vždy zapotřebí úsilí obou k rychlému ukončení každé hádky či nedorozumění.

Existují určitá období, ve kterých je rozpad manželství pravděpodobnější než jindy. Důležité je, naučit na ně manžele reagovat. Pokud chci krizi odstranit, je důležité být si vědom jejich příznaků. Jakmile si je všechny uvědomím, hledám jejich příčiny. Teprve poté nalézám způsob, jak příčiny odstranit, jak zlepšit situaci a opět tak dosáhnout soužití v harmonii.

Jsou však i příčiny krizí, jež nemohou manželé zvládnout odstranit sami. Zde patří například duševní poruchy, závislost na drogách, alkoholu, případně opakovaná dlouhodobá nevěra. Návštěva u psychologa je někdy nutná i k nalezení skrytých příčin.

Nyní bych ráda uvedla stručný rozbor jednotlivých krizí. Byla charakterizována dvě krizová období. První období mezi třetím a sedmým rokem manželského soužití. Druhé potom výrazně později, mezi 17 až 25 lety manželství.

➤ První manželská krize:

Vyplývá z přerodu zamilovanosti, romantiky do starostí všedního dne. V důsledku nezvládnutí této skutečnosti bývá velké procento manželství rozváděno do pěti let od sňatku. Líbánky začínají být nahrazovány řešením ne vždy příjemných úkolů či situací, na něž manželé navíc nemají stejný názor. Tak se již v prvním roce manželství projevují falešná očekávání a nesplnění vlastních představ. Potíže tak nastávají díky malicherným příčinám. Ke krizím poté zbytečně přispívají urážky, hněv, negativní chování.

Recept, který nám doporučí, co v krizi dělat není složitý. V první vývojové krizi nelze diskutovat o manželství. Nerozebírejte co jste si představovali jinak, neupínejte se k představě věčné romantické lásky, ale zaměřte se spíše na vyřešení praktických problémů. Dejte si šanci, věnujte se svým koníčkům, nezoufejte.

➤ Druhá manželská krize:

Bývá poněkud nenápadná a obvykle i méně hluboká. Je to směs podrážděnosti vůči druhému. Jsme citliví, vyrovnáváme se s tím, že naše děti potřebují více naše peníze než-li nás, nebo již zcela „vyletěly z hnízda“. Ke všemu nás to doma nudí, neděje se nic záživného, manžel opakuje stále ty samé historky, manželka zase pořád dokola vypráví o svých kamarádkách apod. Tato krize je dosti zlá věc. (Novák, 2004)

➤ Zákonitě krize:

Zahrnujeme zde zbývající manželské krize.

Někdy se krize dostavuje po dokončení stavby rodinného domu. Při stavbě domu může vzájemná komunikace dobře fungovat, ale po jeho dokončení najednou vzniká krize. Dala by se připisovat změně poměrů. Dříve všechnu energii, čas i peníze pohltila stavba a nyní, když si máme společně užívat života, dochází k rozdílným názorům na jejich využití. Jistou negativní roli lze také vnímat i v pýše stavitele.

V této souvislosti jsem si vzpomněla na manželství mých přátel, které dohnala do záhuby předmanželská smlouva. Rozdělení majetku způsobovalo již od začátku mezi manžely jisté stavy vzájemné nedůvěry. Manželství nakonec ztratilo svoji sílu a ztroskotalo.

Připomíná mi to pasáž z knihy 99 možností jak (ne)uchránit manželství před krachem, kterou cituji: *„Když se Jeníček s Mařenkou berou a Jeníček pak třeba řekne: „V případě rozvodu chci zpátky svůj majetek a peníze,“ znamená to, že už tajně naplánoval i rozvod.“* (Ingwersen, 2007, s. 18)

Další krizové problémy můžeme vnímat při narození dítěte. Situace nastává tehdy, pokud manžel a manželské soužití jde stranou, nemá již prioritní důležitost. Soužití tak přestává fungovat ve chvíli, kdy se žena upne jen na dítě a manžela začne odsunovat. Dítě má v manželství vztah muže a ženy upevňovat, ne narušovat.

Různé krize rozeznáváme dle stupně závažnosti. Liší se také svou intenzitou a délkou.

1. Lehká manželská krize

Lehká krize má krátké trvání. Vyznačuje se několika střety a poté brzy vymizí. Myšlenky na rozvod tu nemají podstatné místo. Manželé si spíše „lezou na nervy“, než aby likvidovali společné soužití. Tímto však není řečeno, že slůvko rozvod nemůže padnout. Pokud to nechají partneři zajít daleko, k lehké krizi se mohou přidat další komplikace a důsledkem teoreticky může být i rozvod. Zpravidla se to ale nestává.

2. Středně těžká manželská krize

Středně těžká krize může trvat týdny, ale spíše měsíce. Charakterizuje se kolísavou, ale výraznou mírou nepřátelství. Objevují se opakované, marné pokusy udělat za vším tlustou čáru a začít zase znova. Nevydrží to, a brzy dochází k dalším hádkám. V této fázi není doma vůbec klid. Pokud je ticho, tak je spíše očekáváním toho, „co zase bude“, nebo díky uraženému mlčení.

3. Těžká manželská krize zvaná konflikt

Těžká krize je již záležitostí dlouhodobou. Dostavuje se zde odpor k partnerovi. Je to silná, ne přechodná averze. Manželé již mají oddělené finance a rodinný krb chladne. Doma se buď mlčí, nebo dochází ke zlým hádkám a nadávkám. Konflikt vztah řítí k naprostému rozvratu a rozvodu.

Nejčastější případy této krize spočívají v tom, že jeden z manželů chce za každou cenu manželství zachránit. Je tedy více utrápenější, neboť je na manželství více závislý. Druhý manžel je k trvání manželství lhostejnější a je více otrávený. Utíká z domova, domova se bojí, nemá zájem pořád dokola diskutovat o manželské krizi, nechce se bavit vůbec. Je také schopen lépe porozumět léčebným opatřením, snáz se s ním v konfliktu pracuje. (Plzák, 2000)

Samozřejmě je však zcela jasné, že neexistuje konflikt, u něhož by byla chyba a provinění pouze na jedné straně. Vždy je to záležitost obou partnerů.

Složitá situace je v takových případech s péčí o děti, které trpí celou situací. Nejhorší je, že mnohdy se z vlastních dětí stávají pouhé prostředky k ubližování a útokům na partnera. Rodiče si přes zášť a nenávist neuvědomují, že nejvíce trestají a ubližují vlastním dětem.

Mohu jen říci, že by bylo krásné, kdyby mnozí manželé byli schopni používat zdravý rozum, neboť právě ten je schopen vnést do našich domovů klid a vymést pryč napětí.

2.1 MÝTY O LÁSCE A MANŽELSTVÍ

Když spolu muž se ženou chodí, tráví spolu čas a jeden je pro druhého velice důležitý. Jakmile se vezmou, začnou naplno pocíťovat, že partner je obklopen spoustou dalších lidí, od rodičů přes příbuzné, známé, kamarády, a že má i své pracovní povinnosti, koníčky, zájmy apod. Naše představa, mít partnera k dispozici ve dne i v noci je najednou pryč. Je třeba si uvědomit, že i díky tomuto začínají vznikat první problémy. My se pak necháme ovlivňovat názory přátel, spolupracovníků, a postupně začneme podléhat mýtům o manželství.

Již příliš dlouho je manželství zatěžováno falešnými domněnkami a nerealistickými očekáváními. Jakmile se manželé dokáží od těchto mýtů osvobodit, jsou pak připraveni chopit se v reálném světě manželského života se všemi jeho strastmi a radostmi, bolestmi i vášněmi.

Nejběžnější mýty o manželství jsou následující:

- ❖ oba od manželství očekáváme to samé
- ❖ všechno dobré, co je v našem vztahu, bude ještě lepší
- ❖ všechno špatné, co je v mém životě, zmizí
- ❖ můj partner mě nepřestane naplňovat

Věřím, že i tohle má za následek skutečnost, že ve 30. letech minulého století se rozvedlo jedno manželství ze sedmi, v 60. letech jedno ze čtyř, v dnešní době se už rozpadá každé druhé manželství, přičemž se jich hodně nedočká ani druhého výročí svatby. Svou roli v tomto sehrávají nereálná očekávání, se kterými snoubenci do manželství vstupují.

Důležitou skutečností je také fakt, že většina zasnoubených párů se mnohem více připravuje na svatbu než na skutečné manželství. Dosvědčuje to sňatkový průmysl, který na svatbách ročně vydělá 20 miliard dolarů. (Parrot, Parrotová, 2004)

V této souvislosti mě napadá otázka, jaký by asi mělo účinek, kdyby snoubenci věnovali stejné množství energie a času, který stráví přípravami na svatební den, investici do svého manželství. Totiž naplánovat dokonalou svatbu mívá velmi často přednost před důležitějším plánováním úspěšného manželství. A právě nedostatek času bývá v manželství často rozhodujícím faktorem, jež soužití rozvrací.

Některé mýty jsem již nastínila, nyní bych ráda zmínila konkrétně sedm mýtů o manželství, které jsou popsány v knize Jak porozumět svým pocitům a jak překonávat problémy (Wolfová, Merkle, 1997):

1. Jestli se dva mají skutečně rádi, musí se vždycky shodnout a nehádají se.

Tato představa o lásce je velmi vzdálená skutečnosti. V manželství jsou obvyklé časy klidu, stejně jako časy plné konfliktu. Pokud partner dělá to, co od něj druhý očekává, panuje v manželství klid. Lidé jsou však ve svých názorech příliš různí na to, aby mezi nimi panovala vždy shoda. Drobné nedorozumění může však vztahu naopak prospět. Vyjádřit své přání je právem i povinností každého partnera. Pokud se tak nestane, druhý pak neví, jak je na tom a není schopen se se situací vypořádat.

Manželé musí být ve svém vztahu rovněž otevřeni vzájemným kompromisům. V dobrém manželství se uplatňuje nepřetržitá výměna vzájemného plnění tužeb. Vztah se ale může rozbít v případě, že se plní tužby a přání pouze jednoho partnera.

Pozor na tichá partnerství jež jsou podezřelá a nebezpečná. Oba partneři se takto domnívají, že vedou dobré manželství. V takových případech většinou již jeden partner pronesl svou vnitřní výpověď a zaměřuje se navenek, nebo nedává najevo svou nespokojenost. Tady je potom pravděpodobné, že dojde jednoho dne k tak zvané explozi, které nebude nikdo rozumět - buďto dojde ke zhroucení, nebo k bezdůvodnému vyprovokování nemalé hádky.

2. Po svatbě se můj partner změní.

S tímto vědomím se bere spousta žen a mužů. Jen zřídka je reálné. Zpravidla totiž manželské soužití odhalí ještě více vlastností, jež ten druhý nemá zrovna rád.

3. Život ve dvou je hezčí a člověk je daleko šťastnější než když je sám.

Může to být, pravidlem to ale není. Problémy většinou přijdou až po svatbě. Rozhodně neočekávejte, že váš život bude se samozřejmostí hezčí a šťastnější jenom proto, že někoho milujete. V manželství se navzájem střídá radost i frustrace. Pokud jste sami, máte tu výhodu, že si všechno provádíte podle sebe, ale nevýhodou je, že se můžete cítit osamoceni. Když jste dva, ledašco sdílíte se svým partnerem, ale na druhou stranu je samozřejmě třeba umět uzavírat i kompromisy.

4. Na světě existuje pouze jediný člověk, s nímž mohu být šťastná.

Lásku je možné zakoušet s každým člověkem, který je ochoten dát vám to, co chcete. Jakmile přestanete od svého partnera dostávat to, co byste si přáli, pak ho přestanete také milovat. Jestliže pak potkáte někoho jiného, kdo vám ta vaše přání splní, zamilujete se do něj. Není také vyloučeno, že se zamilujete současně do více lidí.

5. V případě, že se dva milují, neudělá ani jeden nic, co by ten druhý neměl rád.

Tohle by nebyla láska, ale nesnášenlivost a tyranie. V lásce člověk přistupuje na kompromisy a zohledňuje partnerovy i své potřeby. Je třeba vědět, že pokud partner udělá něco, co mně se nelíbí, neznamená to, že už mě nemiluje.

6. Když mě partner miluje, dokáže mi má přání číst z očí.

Aby tohle váš partner dokázal, musel by být jasnovidce, nebo by vám musel umět číst myšlenky. Jelikož tohle nedokáže, je zapotřebí, abyste partnerovi řekli co od něj očekáváte. Navíc je dost pravděpodobné, že mu to budete muset sdělit víc než jen jednou.

7. Partner mě dělá (ne)šťastným.

Působit si štěstí můžeme pouze my sami, nikdo jiný. Rovněž přivodit si nešťastnost můžeme jen my. Na partnera klademe určité požadavky, jež určují, jak jsme šťastní. Pokud partner na naše požadavky nepřistoupí, není na vině on, že jsme nešťastní. Nešťastní jsme pouze proto, že nedostáváme oč žádáme. Jestliže však nejsme schopni akceptovat, že něco nebude podle nás, potom budeme jediné zklamaní.

Páry, jež žijí ve spokojeném manželství se vyznačují například zdravým očekáváním toho, co jim manželský život přinese, dále realistickým přístupem k lásce, pozitivním přístupem k životu a úsudku o něm, schopností dávat najevo své pocity, přijetím a pochopením rozdílů mezi pohlavími, schopností řešit neshody a rozhodovat se, nebo také společným cílem i duchovním základem.

3 RODINA

Rodina je původní a nejdůležitější sociální skupina, instituce. Je to základní článek sociální struktury a základní ekonomická jednotka.

Na naše sociální okolí měl vliv i dlouhodobý proces změn celého rodinného systému. Tento proces se vyznačuje přechodem od širší rodiny k rodině malé.

Díky industrializaci a urbanizaci došlo k rozpadu tradiční venkovské rodiny. Byly to více-generační rodiny, které se vyznačovaly širokou sítí sociálních vazeb. Zúžení příbuzenského systému mělo za následek omezení kontaktů se vzdálenějšími příbuznými. V dnešní době, podle Alana (1989), mají tyto kontakty spíše „návštěvní charakter“.

Rodina zahrnuje, v užším nebo širším slova smyslu, vztahy mezi mužem a ženou, rodiči a dětmi. Rodinní příslušníci si navzájem poskytují morální i materiální pomoc a starají se jeden o druhého.

Manželská láska je v rodině nezbytně důležitá. V těžkých chvílích si manželé musejí být oporou a ve všedních dnech povzbuzením. Měli by se snažit vzájemně ujišťovat o tom, že jsou schopni své poslání zastávat jak v životě, tak v manželství i při výchově dětí.

3.1 FUNKCE RODINY

Rodina je svazek muže a ženy a jejich svobodných potomků založený na biologickém základě, jenž je vyznačován rysem trvalého soužití. Podle Radvanové (1978) se tedy jedná o instituci, která především zajišťuje trvání lidského rodu.

Tato reprodukční funkce rodiny je historicky nejstarší. Jejím plněním dochází také k regulaci příbuzenství.

Rodina avšak nezajišťuje trvání lidského rodu jen tím, že se rodí děti ze sexuálního života muže a ženy. Ona dále vytváří ekonomické podmínky pro obživu dětí a jejich výchovu. Je také hlavním působištěm při socializaci jedince. Plní tedy funkci ekonomickou, výchovnou a socializační. Tyto funkce rodina současně plní i vůči celé společnosti.

Dnes můžeme funkci rodiny formulovat na základě následujících potřeb, které popisuje Kaplánek (Manželství ve světle současné pastorální teologie, http://www.tf.jcu.cz/cz_/menu/katedry/praktik_teol/getfile_php?filename=manzelstvi_pastoralka).

Člověk potřebuje: zpětnou vazbu, mít pro co a koho žít a vytvářet si vlastní názor na svět,

citovou stabilitu, potřebuje místo, kde smí být sám sebou a kde se může zotavit a načerpat nové síly, potřebuje pomoc při řešení problémů a v neposlední řadě rovněž referenční skupinu a neformální kontrolu.

3.2 RODIČOVSTVÍ A VÝCHOVA

Rodičovství

Rodičovství znamená přijmout do rodiny nového člena s láskou a takového, jaký skutečně je, a to již od první minuty jeho existence. Normální také je, že žena je v rodičovství kousek před mužem, neboť ten se své otcovství musí teprve učit od matky. (Laun, 1996)

Pokud vyjmenujeme všechny rysy, jež jsou podstatné pro dobré společenství rodiny, potom, dle psychologů, takto vyjádříme charakter rodiny.

První místo zaujímá vzájemné uspokojování psychických potřeb. Dítě potřebuje podněty k aktivitě, které mu poskytují jeho rodiče. Na druhé straně i dítě je stimulem, který rodičům poskytuje zážitky a příliv nejrůznějších podnětů. Společným žitím děti svým rodičům pomáhají ledasco pochopit a také se učit ze života. Člověk potřebuje mít k někomu osobní pouto. Dítě má toto pouto k dospělému. A dospělému zase dává možnost zažívat nové, specificky citové vztahy. Vytváří se hluboká, trvalá a osobitá láska mezi rodiči a dětmi.

S dětmi společně plánujeme a také uvažujeme o životě do budoucna. Uspokojivě tak prožíváme osobní běh života ve vlastní rodině. Naše ratolesti jsou pokračováním toho, co jsme do nich vložili výchovou a soužitím s nimi. Jsou prodloužením našeho života do budoucnosti. S dítětem prožíváme také starosti i úzkosti, které jsou přínosem k růstu rodičovské autority. Tudiž i my sami rosteme a naučíme se jednání dítěte porozumět. (Chlumský, Bůh je láska, http://fatym.com/abcd/k/000157/0029_t02.htm)

Výchova

Pod slovem výchova bychom si neměli představovat jen zákazy, příkazy, odměny či tresty, ale především společně s dítětem prožívat celý další život. Dát mu ve svém životě prostor. Tento úkol už nás na celý život neopustí. Dítě je naší součástí napořád.

Je důležité si uvědomit, že dítě v určitém věku vnímá a je formováno našimi postoji, naším chováním, naší činností, vnímá jací jsme a jak se chováme, nikoli to, co říkáme. Také nezáleží na tom, co děláme, ale zda to děláme s dítětem. Svě děti vychováváme vlastním

jednáním. Tím, když dítě pozoruje jak táta opravuje auto, nebo jak maminka vaří. „Promlouvání do duše“ u stolu a udílení rad do života bude mít malou naději na výchovný úspěch.

Vychovávat totiž znamená dítěti dovolit, aby náš život sledovalo z nejdůvěrnější blízkosti a vnímalo, jak se žije, jak se dospělý vyrovnává s těžkostmi, jak se prosazuje či naopak umí ustoupit, jak ovládá své nálady apod. Výchovou vlastně dítěti dovolujeme krok za krokem učit se žít jeho vlastní život.

Společné soužití v rodině je nejefektivnější při výchově dítěte a princip spravedlnosti je v rodině překonáván principem lásky. Vzájemná přizpůsobivost členů rodiny patří k charakteristice rodinného společenství.

Čím více dětí je v rodině, tím více je tam také vztahů. Pokud mají rodiče jedno dítě, jsou zde tři vzájemné vztahy. Pokud mají dvě děti je tu šest vztahů. Jestliže tři, pak máme deset vzájemných vztahů atd. Dítě si pěstuje vlastní osobnost i v kolektivu sourozenců. Zařazuje se do společnosti a učí se rovněž hájit sám sebe.

Matějček (1989) ve své knize Rodiče a děti píše o jistých rodičích, kteří se rozhodli adoptovat z kojeneckého ústavu slepého chlapce, o němž se dočetli v novinách. Tento chlapec přibyl k jejich čtyřem dětem. Když se jich lidé dotazovali, proč tento čin udělali řekli, že se mají rádi a čím více jich je, tím více lásky je kolem nich.

Bez lásky dítě umírá, dospělý člověk bez lásky citově strádá. Láska je velice nestálá, ale mocná. Kvůli ní ze sebe vydáme to nejlepší co v sobě máme, anebo také to nejhorší. Láске zkrátka často lidé nerozumí, přesto je to komodita, na kterou nikdy nepřestanou mít chuť. (Hauck, 1998)

Dítě se cítí v dobré rodině jistě, neboť vnímá, že v ní má oporu. Právě díky této zkušenosti má dispozice stát se do budoucna tím, kdo dokáže být oporou ostatním.

3.2.1 TYPY DĚTÍ

Polovina mnou zkoumaných manželských párů již mají své ratolesti a ostatní se na rodičovství aktivně připravují. Jelikož je každé dítě jiné, proto chci manželům alespoň krátce nastínit informace o jejich výchově. Mnohdy se říká, že za všechny potíže s dětmi mohou rodiče. I když by výtky vůči stylu výchovy byly oprávněné, přesto bych tento postoj zcela nepodporovala. Je to totiž daleko složitější. Každé dítě se vyvíjí individuálně,

jedinečně. Je to způsobeno vrozenými temperamentovými dispozicemi, nebo i vlivy prostředí. Temperamentové vlastnosti dítěte je možné v podstatě bezpečně určit již v prvních měsících jeho života. Jsou patrné z jeho chování či z reakcí v zátěžových situacích. Existují jisté temperamentové typy, které můžeme, na základě podobných informací, popsat. Zjednodušeně lze stanovit tři vyhraněné skupiny, které jsou popsány v Encyklopedii mladého manželství (Kolektiv autorů, 1989):

1. Děti, které se snadno vychovávají. Nejsou problémové, naopak jsou vyrovnané a optimistické. Jejich reakce na vnější podmínky i podněty jsou přiměřené, dokáží se dobře přizpůsobovat změnám. Nemají problém se spánkem a jedením. Pomalu se zdá, že se vychovávají sami, neboť je není třeba příliš kontrolovat. Mluvím o asi čtyřiceti procentech chlapců a dívek.
2. Druhými jsou obtížně vychovatelné děti. Tuto skutečnost lze pozorovat již v kojeneckém věku. Objevuje se zde tzv. obrácený rytmus spánku a bdění. V noci špatně spí a mají potíže i s jídlem. Těžce se přizpůsobují změnám mezi které patří nástup do mateřské školy, první třídy atd. Emoce jako je radost, nadšení či zlost tyto děti projevují zbrkle, jsou neklidné a nesoustředěné. Zcela jistě zde patří deset procent dětské populace.
3. Na závěr uvádím děti pasivní. Bývají těžko přizpůsobivé a mrzuté. Vyžadují vlastní tempo, žádný spěch. Jinak může dojít k tomu, že se jejich výkon prudce zhorší. Těchto dětí je něco kolem desíti procent.

Zhruba čtyřicet procent dětí, které nám zbývají, je typově méně vyhraněných. Nejčastěji se jedná o kombinace s převahou určitého stylu chování. Uvádí se, že se závažnými výchovnými problémy lze potkat sedmdesát procent „obtížně vychovatelných“ a naopak osmnáct procent „snadno vychovatelných“.

Bez sebemenších pochyb bychom měli dbát na správnou výchovu. Je zapotřebí vytvářet jasné a pevné zásady a ty jednotně prosazovat. Jsou rovněž i připomínkou potřebného respektu k individualitě člověka.

Jedna lidová moudrost praví: „Dobré slovo i železná vrata otvírá“. Vystihuje důležitý princip vztahů mezi lidmi a patrně i hlavní princip výchovy. Láska přeci zmůže mnohem více než přísnost bez lásky. Proto je pro normální vývoj dítěte velmi důležitá dobrá

atmosféra v rodině. Bez ohledu na to, že právě z ní současně vyplývá nutné pochopení pro zvláštnosti lidské osobnosti.

3.3 ZDRAVÝ VÝVOJ DÍTĚTE

Jak všichni víme, ke zdárnému vývoji dítěte nestačí jen materiální péče. Nedostatek citových a společenských podnětů vede k citovému strádání – může způsobit psychickou deprivaci.

Uvedu Vám šest požadavků, jež jsou potřebné pro zdárný vývoj dítěte. (Kolektiv autorů, 1989)

1. Projevujme dítěti lásku, milujme jej.

Projevy lásky začínají dlouho předtím, než se dítě narodí. Svědčí o tom i Tomáš Akvinský, který mluví o rodině jako o „duchovní děloze“. Dítě v těle matky vnímá veškeré vjemy – pohodu i nervové otřesy, v nichž matka žije. Toto všechno má vliv na skutečnost, zda-li bude potomek klidný či nervózní apod. Jeho povaha se začíná utvářet již v tomto období i díky prožitkům, které má. Vedle hormonálních vlivů, jež jsou dítěti transportovány v matčině krvi, má rovněž přímý vliv to, co dítě vnímá a slyší.

Projevy jistého citového vztahu dítě vnímá již od prvních minut svého života. Začíná mu rozhodující životní období. Každé dítě potřebuje neustále cítit, že jej mají rodiče rádi, a že jim na něm záleží. Neobejde bez bezprostředního kontaktu s lidmi, kteří se mu věnují, starají se o něj. Díky jistotě, kterou tímto získává, vzniká zázemí. Díky lásce rodičů je dítě povzbuzováno k aktivitě a dostává se radost i chuť do života. Osobnost dítěte se rozvíjí. Tak jednou bude sám schopen jiným vracet to, co sám dostal.

Člověk je schopen se o dítě materiálně postarat. Zajistit mu hygienu, dát mu najíst, přebalit, apod., avšak pokud dítě postrádá lásku, něžnost, pozornost a zájem rodičů, spěje k tělesnému i duševnímu zániku, protože je apatické, nemocné. Odborně se toto nazývá zmrzačení duše, jež už nikdy nelze zcela odstranit. (Laun, 1996)

2. Berme své dítě vážně, přijímejme je.

Rodina je tvořena složitou sítí vzájemně propojených vztahů. Reakce jednoho ovlivňuje reakci druhých. Dítě je osobitá a mnohostranná bytost. Jestliže zlobí, nemusí to znamenat, že je rozmazlené, zlé nebo špatné. Může to být například problémy celé rodiny. Proto je

nutné vnímat celý rodinný systém. Dítě má být přijímáno s ohledem na situaci celé rodiny. Nemůžeme na něj svádět všechny problémy, je to hloupost a nepravda.

3. Zajistíme svému dítěti bezpečí.

Je třeba, aby mělo pocit sounáležitosti a stabilitu v jednou vytvořených vazbách. Nikoliv střídání vztahů a povrchnost. Potřebuje si být jisté, že nezůstane opuštěno. Občas musí být potrestáno. Trestem ale nezpochybníme jeho životní jistotu, která spočívá v tom, že dítě je naše, my jsme jeho a máme se všichni rádi.

4. Buďme dítěti vzorem.

Dítě potřebuje mít někoho, s kým se ztotožní a bude mít k němu dobrý vztah.

Znovu zmiňuji, že příklad je ve výchově velmi důležitý a podstatný. Proto tolik záleží na tom, jaký jej dáváme. Výchova by měla představovat kladné působení na celého jednotlivce, přičemž osobnost je tvořena vůlí, rozumem a citem. Musíme být schopni chápat, dávat lásku a dodržovat řád. Jak již jsem jednou uvedla, vidět výchovu jen v napomínání a poučování je chyba.

Zmínila jsem řád. Dítě si potřebuje na určitý řád zvykat už od začátku svého života. Tento řád zahrnuje požadavky, jež vyžadujeme v láskyplném prostředí. Určitá pravidla musí dodržovat i rodiče, protože i tento příklad potřebuje dítě vidět. Stejně jako musí být schopno poznávat, co je správné a co správné není. Pokud dítě potrestáme, je nutné, aby poté následovalo znovu vrácení pohody do rodinného kruhu, která byla narušena proviněním.

Pokud jsou rodiče schopni dítěti nabídnout bezproblémový vzor rodičovského chování, usnadňují mu jeho pozdější život. Projevuje se to v reakcích na řadu zátěžových situací, ale rovněž například i v manželství. Špatný rodičovský vzor dítě může odmítnout a chovat se dle vlastního rozumu, ale je to daleko těžší, než přijmout vzor dobrý.

5. Nechme dítě, aby se projevilo volně, beze strachu a bez napětí.

Každému dítěti má být dána možnost, aby spontánně projevilo své názory, postoje či přání. Je pochopitelné, že ne vždy mu můžeme vyhovět, ale je nutné, abychom jej vždy vyslechli. Dítě musí mít jistotu, že se rodiče jeho problémem budou zabývat.

6. Poskytněme dítěti všestranný rozvoj.

Dejme dítěti příležitost, aby rozvinulo veškeré své schopnosti, ať jsou více významné nebo méně.

V rámci výchovy umožňujte dítěti, aby objevilo svou jedinečnost, svoji hodnotu. Musí vědět, že se nemusí bát být samo sebou a musí cítit, že je pro nás důležité. Vždy mějte zájem o to, co vaše dítě dělá, aby pochopilo, že má vždy pevné místo ve své rodině. (Šimečková, 2002)

Je třeba, aby rodič znal míru nadání svého dítěte, jeho zájmy i osobnostní předpoklady. Nesmíte z dítěte dělat neurotika. Ono potom za cenu vyčerpání těžce zvládá alespoň část z toho, co po něm rodiče požadují. Za úspěch nejde platit jakoukoli cenu.

Jak již jsem nastínila, i na odrostlé děti stále působí vliv rodičů i rodinného života. Rozinajová (Chlumský, Bůh je láska, http://fatym.com/abcd/k/000157/0029_t02.htm) to vystihla slovy: „*Rodiče jakoby se svým životem zúčastňovali i na manželských vztazích svých dětí.*“ Každý rodič by si měl uvědomit svůj vliv i odpovědnost za výchovu svého dítěte, neboť je to pro něj nejdůležitější povinnost. Souvisí totiž s předáním života.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY VÝZKUMNÉ ČÁSTI PRÁCE

4.1 Téma výzkumu

Tématem jsou mladá manželství a jejich vývoj na příkladech konkrétních párů v průběhu dvou let.

4.2 Cíl výzkumu

Prostřednictvím svého výzkumu nahlížím do prostředí cizích rodin a svým způsobem s nimi prožívám jejich radosti, starosti i trápení. Na podobném principu napsala Drobná (1986) svou knihu zvanou Mám manžela, čo s ním. Rovněž pohlíží do intimních životů druhých lidí, rodin.

Cílem mého výzkumu bylo zachytit nové skutečnosti, pokrok či změny, které mladí manželé prožili během posledních dvou let jejich života. Tyto dva roky odpovídají době, kdy jsem se s nimi setkala při realizaci rozhovorů pro výzkumnou část mé bakalářské práce. Právě díky dalším rozhovorům s respondenty jsem načerpala nové poznatky, které se staly stěžejními pro smysluplné uskutečnění výzkumné části v mé diplomové práci.

4.3 Výzkumný problém

Znění výzkumného problému je následující: „Jaký je posun v životech a životních postojích mladých manželů po dvou letech.“ Výzkumný problém přirozeně koresponduje a současně i vychází z cíle výzkumu.

Kvůli snazší orientaci ve výzkumné části práce, jejíž hlavním zdrojem jsou rozhovory (viz. seznam příloh => příloha P II), Vám nyní vysvětlím pojmy, které jsou obsaženy ve výzkumném problému.

posun = rozvoj, vývoj či pokrok týkající se životů a životních událostí mladých manželů (např. svatba, narození potomka aj.)

životní postoje = životní stanoviska mladých manželů, jejich názory

mladí manželé = dvojice lidí (muž a žena), kteří žijí v manželském svazku, a jejichž posuny a životní postoje budu zkoumat

4.4 Druh a metoda výzkumu

Co se týče druhu výzkumu, jedná se o kvalitativní výzkum.

Výzkum je citlivý na problematiku vzájemných partnerských vztahů. Proto jsem také data k dalšímu zpracování získávala použitím individuální metody, a sice pomocí nestrukturovaného rozhovoru. Tato metoda zajišťuje nutný, zcela individuální přístup k dotazovaným. Vyžaduje soustředěnost při naslouchání, stejně jako dostatek porozumění. Bezesporu se jedná o psychicky a časově náročnou metodu, i přesto jsem však usoudila, že právě tato metoda je nejvhodnější pro můj výzkum. Umožňuje osobní setkání s respondenty a také případné kladení bezprostředních, doplňujících otevřených otázek, jež z rozhovoru vyplynou. Vždy je možné, v případě sporné odpovědi či nedorozumění, neprodleně reagovat a situaci ujasnit. Stejně tak můžeme získat více údajů díky pečlivému sledování neverbálních projevů dotazovaných, neboť ty nám mohou rovněž ledasco prozradit.

Věřím, že díky složitějšímu vyhodnocení jsem schopna hlouběji proniknout do zkoumané problematiky.

4.5 Organizace výzkumu

Svůj výzkum jsem uskutečnila v období od března do dubna 2009. Během tohoto časového rozmezí jsem postupně zrealizovala schůzky s dotazovanými páry.

Výzkumný vzorek

V rámci kvalitativního výzkumu uplatňuji cílový výběr. Znamená to, že rozhovory byly realizovány s předem vybranými lidmi.

Celkem jsem zkoumala šest párů, čili dvanáct respondentů. Jednalo se vždy o dva manželské páry postupně ze tří různých rodin, jež jsou na sobě zcela nezávislé.

Jak již jsem uvedla, svým výzkumem navazuji a současně rozšiřuji svou bakalářskou práci. V bakalářské práci jsem zkoumala identické tři rodiny jako v práci diplomové, avšak s tím rozdílem, že nyní v každé rodině zkoumám páry dva, nikoli tři. Vynechala jsem rozhovory se zralými manžely, neboť jsem to nepovažovala za přínosné a nijak podstatné pro můj nynější výzkum.

Za důležité však považuji, opět přiblížit požadavky, jež splňují dotazovaní ze zmíněných tří původních rodin. A sice, muselo se jednat o úplné rodiny. Rodiče, nazývaní zralí manželé,

nesměli být rozvedeni a museli spolu v manželství setrvávat více jak deset let. Děti zralých manželů musely být vlastní. Jedno z dětí (na pohlaví nezáleželo) muselo být, dle požadavků v mé bakalářské práci, v manželském svazku méně než pět let. Jednalo se o takzvané mladomanžele. Další dítě (rovněž na pohlaví nezáleželo), nesmělo mít manžela, ale přítele ano. Tento pár byl titulován jako nesezdaní partneři. Pokud měli dále zralí manželé více dětí, nezáleželo na tom. Avšak tyto děti musely být svobodné.

V diplomové práci nastaly u požadavků následující změny.

Zralí manželé, jak již jsem uvedla, nejsou dalším předmětem zkoumání. Dále, všechny tři páry nesezdaných partnerů se v průběhu uplynulých dvou let staly manžely. Proto také název mé diplomové práce zní: mladá manželství. Zkoumám výhradně sezdané manželské páry.

První rodina, kterou jsem navštívila, byli Vávrovi. Zde jsem zkoumala manželství dvou synů zralých manželů Vávrových. Prvním manželským párem je David a Iva Vávrovi a druhým Josef a Tereza Vávrovi.

Druhá rodina byla původní rodina Šimků. Předmětem zkoumání se stala manželství dvou dcer zralých manželů Šimkových. První manželský pár tvoří Ema a Stanislav Polejovi. Druhý potom Petra a Jindřich Lazárkovi.

Poslední, třetí rodinou byla původní rodina Kojetských. Tady jsem zkoumala manželství dvou dcer zralých manželů Kojetských. Prvním manželským párem byla Monika a Jan Novákovi. Druhým, a současně i posledním, zkoumaným manželským párem pak Kateřina a František Kodetovi.

V manželském soužití jsou nejdéle Ema a Stanislav Polejovi. Jejich manželství trvá pět let. Kateřina a František Kodetovi jsou manžely tři měsíce. Ze všech zkoumaných párů trvá jejich manželství nejkratší dobu.

Všechny rodiny, stejně jako všechny zkoumané manželské páry, pochází a současně i žijí v menších vesničkách poblíž okresních měst.

Způsob zpracování dat

Rozhovory probíhaly s každým párem zvlášť za podmínek naprostého soukromí a diskrétnosti. Se souhlasem respondentů byly jednotlivé rozhovory zaznamenávány pomocí diktafonu. Nejprve jsem si se všemi respondenty domluvila schůzku, na níž jsem

jim nastínila další průběh zamýšleného zkoumání v mé diplomové práci. Také jsem dotazovaným nastínila otázky a celý průběh rozhovorů. Všechna dvanáct respondentů přistoupilo na mé požadavky a rozhovor mi jednotlivě ve stanoveném termínu poskytli. Po dokončení všech rozhovorů jsem vytvořila přepisy a analýzu dat z nahrávek. Veškeré odpovědi jsou prezentovány přibližně v takové podobě, jak byly dotazovanými vysloveny. Jména všech respondentů jsou z důvodu jejich anonymity změněna. Podrobné znění rozhovorů uvádím v příloze P II.

Přesto, že jsem se zmíněnými páry již jednou výzkum prováděla, ukázalo se, že napětí a nervozita je snad ještě větší než poprvé. Narazili jsme na daleko více choulostivých a dosti osobních otázek než před dvěma lety. Dotazovaní ve mně však měli důvěru, a tak jsme se snažili odbourat zábrany a být co nejvíce otevření. Stejně jako v bakalářské práci i nyní byl občas znatelný problém u mužů, kteří stěží vypouštěli své emoce napovrch. Byl zde bezpochyby zapotřebí citlivý a vnímavý přístup.

5 VÝZKUMNÁ ČÁST

V následujících kapitolách postupně popisuji informace o respondentech a současně také mou reflexi se setkání s nimi.

V průběhu celého rozhovoru byly manželským párům kladeny otevřené otázky, jež sebou v mnoha případech nesly další rozvinutí. Předběžné otázky k rozhovorům jsou k dispozici v příloze P I. Jedná se skutečně pouze o otázky prozatímní, neboť v průběhu všech rozhovorů bylo další dotazování formulováno i pokládáno dle momentální situace.

Nyní Vás ve stručnosti seznámím s obsahem otázek, jež byly součástí rozhovorů. První otázka byla pro všechny stejná. Dotazovala jsem se, zdali jsou šťastni. Zajímaly mě bezprostřední odpovědi respondentů na tuto otázku. Dále jsem se všech dotazovala, zdali by se mi pokusili vyjádřit, co se u nich za uplynulé dva roky přihodilo či změnilo. Zda došlo k nějakým zásadním změnám, jako například sňatek, a jak se případně v manželství cítí. Zdali během dvou let změnili, oproti dřívějšímu, názor či pohled na určitou věc. Jak mají vyřešenou otázku bydlení. Čím se popřípadě za uplynulé roky poučili. Jaké načerpali nové zkušenosti či poznatky. Jestli si prošli nějakou partnerskou krizí.

Nebo také čeho se eventuálně bojí, z čeho mají do budoucna obavy. Na závěr jsem se poté všech zeptala, kdyby mohli mladým lidem poradit cokoli do života, co by to bylo.

5.1 Pár první

Prvním dotazovaným párem jsou manželé David a Iva Vávrovi.

Davidovi je dvacet sedm let a stále (již několik let) pracuje ve stavební firmě. Jeho manželce Ivě je dvacet šest let, nadále pracuje jako prodavačka a za čtyři měsíce nastupuje na mateřskou dovolenou.

David a Iva jsou manželé čtyři roky.

Setkání s tímto manželským párem po dvou letech bylo, jak jsem očekávala, příjemné a velice klidné. David s Ivou jsou vyrovnaný manželský pár. Vzájemně se doplňují a statečně spolu nesou první větší životní útrapy. Myslím si, že i to bylo důsledkem jejich vážnějšího, řekla bych ustaranějšího vystupování.

5.2 Pár druhý

Druhým párem z původní rodiny Vávrových jsou manželé Josef a Tereza.

Josefovi je dvacet devět let a i nadále působí jako starosta obce. Jeho manželce Tereze je dvacet šest let, dostudovala vysokou školu a stále pracuje na pozici asistentky výkonného ředitele.

Josef a Tereza jsou manželé půl roku.

Setkání s Josefem a Terezou bylo mírně napjaté. Navenek vypadali velice spokojeně, vyrovnaně, avšak myslím si, že vnitřně zažívali oba stále nějaké skryté obavy ze společného života. Řekla bych, že i tohle byl důvod onoho napětí. Každopádně oba vědí, co od života očekávají a jsou to velmi milí a vstřícní lidé.

5.3 Pár třetí

Třetí rozhovor jsem absolvovala s Emou a Stanislavem Polejovými.

Ema je dcera zralých manželů Šimkových, pochází tedy z původní rodiny Šimků. Ema má dvacet sedm let a v současné době je na mateřské dovolené s dcerou Adélkou. Stanislavovi je třicet pět let a stejně jako před dvěma lety pracuje ve stavební firmě.

Ema a Stanislav jsou manželé pět let.

Rozhovor s Emou a Stanislavem byl svižný a výstižný. Stanislav byl ve svých projevech spíše zdrženlivý, ale skvěle Emu doplňoval. Oba manželé se k sobě velice hezky chovali. Stanislav byl pohostinný a se vším Emě pomáhal. Bylo vidět, že se mají moc rádi.

5.4 Pár čtvrtý

Čtvrtými dotazovanými manželé byla Petra a Jindřich Lazárkovi.

Petra je druhou dcerou zralých manželů Šimkových. Pochází z původní rodiny Šimků. Je jí dvacet pět let. Letos bude absolvovat státnice na vysoké škole. Současně dále pracuje v jazykové agentuře. Jindřichovi je třicet dva let a pracuje v zemědělství.

Petra a Jindřich jsou manželé jeden rok.

Rozhovor s Petrou a Jindřichem byl nejobsáhlejší a nejdelší. Cítila jsem se v jejich společnosti příjemně. Petra je velice živá a společenská, její manžel byl spíše přemýšlivý.

Protože je Jindřich klidnější povaha, často má tendence Petru usměrňovat. Očividně se vzájemně doplňují a jde vidět, že se mají moc rádi.

5.5 Pár pátý

Jako pátý pár jsem navštívila Moniku a Jana Novákovy.

Monika pochází z původní rodiny Kojetských. Je druhou dcerou zralých manželů Kojetských. Monika má dvacet osm let a v současné době je na mateřské dovolené se synem Oliverem. Její manžel Jan má rovněž dvacet osm let a stále pracuje v kovovýrobní firmě.

Monika a Jan jsou manželé tři roky.

Monika s Janem mne mile a pohostinně přivítali. V průběhu rozhovoru došlo na choulostivá témata, kterým se Jan vyhýbal. Oba manželé si prošli velkou zkouškou jejich vztahu, kterou ustáli. Bylo však poznat, že situace nebyla a možná mnohdy ještě není jednoduchá. Setkání s Monikou a Janem pro mě bylo, vzhledem k nepříjemnostem, psychicky nejnáročnější.

5.6 Pár šestý

Posledním, šestým, dotazovaným párem byli manželé Kateřina a František Kodetovi.

Kateřina je prvorozená dcera zralých manželů Kojetských. Ta táž rodina je tedy i její původní. Kateřině je třicet let a i nadále je na mateřské dovolené. Františkovi je třicet jedna let a pracuje v dopravní firmě.

Kateřina a František jsou manželé tři měsíce.

Kateřina s Františkem jsou čerstvými manželé. Rozhodně se jedná o zásadní, nečekanou změnu, vzhledem k jejich výpovědím před dvěma lety. Jejich vztah zpevnil a posunul se o kus dál. Cítila jsem se s nimi dobře. Jsou šťastní, čekají další miminko ... působili na mě vyrovnaným dojmem.

6 VYHODNOCENÍ VÝZKUMU

Manželství a život v něm vyžaduje toleranci, porozumění i úctu jednoho partnera k druhému. I přesto, že někdy život ve dvou není vždy snadný, žít sám by bylo smutné a jistě i ještě těžší. Tohle si uvědomují i páry s kterými jsem prováděla výzkum. Uvědomují si zodpovědnost k druhému a i když je někdy hůř, snaží se mraky rozehnat a zajistit příjemný domov pro sebe i pro své děti. Již podruhé jsem mohla nahlédnout do blízkého soukromí mladých lidí. Díky nim jsem mohla se svým výzkumem pokročit dále a jsem za to vděčná. Myslím si, že to mělo smysl. Získala jsem nové, zajímavé, a mnohdy velmi zásadní skutečnosti. Jsem ráda, že i muži se mi pokusili znovu projevit a sdělit jejich názory a prožitky. Mnohdy museli zodpovídat na ne příliš lehké otázky.

Postupně nyní uvedu krátké shrnutí všech uskutečněných rozhovorů s manželskými páry. Vynasnažím se stručně vyjádřit nejdůležitější a nejzásadnější poznatky, které jsem při rozhovorech načerpala a jež jsou podstatné pro můj výzkum.

➤ První pár

David a Iva Vávrovi

Vztah Davida a Ivy působí velice vyrovnaně. Iva je klidná a citlivá žena, která trošku obtížněji zvládá stresové situace. David je jí útěchou a porozuměním. Během uplynulých dvou let prošli spoustou změn. Dostavěli dům ve kterém žijí tři měsíce. Na Davidovi se podepsal dopad stavby i starostí. Při svém vytížení omezil kontakt s přáteli a čím dál více tráví večery v rodinném kruhu. Oba se shodnou na tom, že se museli naučit společným kompromisům a to jak při řešení stavby, tak i v běžném životě. V současné době se oba manželé těší na miminko. Iva je ve čtvrtém měsíci těhotenství. Manželé si prošli těžkým obdobím, když před necelým rokem o své první děťátko přišli. Iva samovolně potratila. Nyní už se radují a přejí si, aby průběh současného těhotenství byl v pořádku, stejně jako zdraví jejich dítěte.

➤ Druhý pár

Josef a Tereza Vávrovi

Josef s Terezou se chovali tiše a skromně. Oba byli spíše přemýšliví a nad kladenými otázkami se před odpovědí nejprve tiše zamysleli. Tereza na mě působila velice mile,

avšak byly z ní cítit prožitky z životních ran. Josef i nadále podléhal svému flegmatismu. Manžely jsou jen krátce a krátce také žijí ve společné domácnosti. Tereza se ku spokojenosti přestěhovala z města na vesnici a konečně dennodenně usíná vedle svého muže.

Současně i rekonstruují vlastní bydlení. Vše berou s klidem a bez větších potíží. Touží posunout svůj vztah zase o kus dál a proto se nyní pokoušejí o miminko. Svou velkou daň, zejména na psychice Terezy, si vyžádala i další krize v jejich partnerském vztahu. Josef měl známost. I když je to již pryč a oba na to chtějí zapomenout, Tereza mnohdy své emoce neumí potlačit. Josef není příznivcem hádek. Spíše Terezu vyslechne a pokorně jí vše jak se říká „odkýve“.

➤ Třetí pár

Ema a Stanislav Polejovi

Ema se Stanislavem jsou, dle mého dojmu, nejstabilnějším párem. Ema to se Stanislavem dokonale umí, ví jak na něj. Oba se mají velice rádi a chovají se k sobě s úctou. Před dvěma měsíci se nastěhovali do nového bydlení. Byla to velká změna, neboť Ema i Stanislav byli zvyklí žít v původní rodině Šimků, kde byl neustále tak zvaně „plný dům“. Ema odchod z rodného domu nese velmi těžce. Před sedmi měsíci se manželům narodila dcera Adélka. Ema si proto v domácím prostředí velmi zvykla na podporu vlastní maminky a sester. Chybí jí péče o Adélku od ostatních členů rodiny. Ve volných chvílích Ema rodinu vyhledává, pravidelně je navštěvuje a Adélku svěřuje „na hlídání“. Co se týče krizí, žádné zásadní krize neproběhly ani neprobíhají. Ema se špatně smířovala se ztrátou vytouženého zaměstnání. Po čtyřech měsících v tomto zaměstnání totiž přišla do jiného stavu. Stanislav i Ema se nejvíce bojí o Adélku, o její zdraví.

➤ Čtvrtý pár

Petra a Jindřich Lazárkovi

Schůzka s tímto párem byla zaručeně nejdelší a také nejzábavnější. Petra je energická a upovídaná. Jindřich byl příjemný a vtipný. V manželství jsou spolu rok. Doteď na svůj svatební den rádi vzpomínají. Jeden ke druhému cítí ve vzájemném vztahu velkou zodpovědnost. Petra prošla určitými změnami. Začala se věnovat svým koníčkům, hodně sportuje a splnila si velký sen koupit vlastní motorky. Mimo jiné začala pracovat na plný

úvazek a letos bude skládat státnice při denním studiu na vysoké škole. Vypověděla, že během dvou let zásadně změnila svůj názor na hormonální antikoncepci. Tomuto způsobu ochrany by se již chtěla celoživotně vyvarovat. Jindra nyní tráví nejvíce času přípravami na stavbu jejich rodinného domu. Aby toho nebylo málo, manželský pár se pokouší o miminko. Nějaký čas před svatbou také zažili velkou a bolestivou partnerskou krizi. Ještě nyní nejsou šrámy zcela zaceleny, ale oba se staví k situaci zodpovědně a věří, že zlé chvíle už mají napořád za sebou.

➤ Pátý pár

Monika a Jan Novákovi

Monika s Janem jsou, dle mého názoru, vztahově nejproblematictějším párem. O tom rovněž vypovídá krize, která je momentálně zažehnána, ale netroufám si říci, na jak dlouho. Jan s Monikou mají problémy v komunikaci a neumí spoustu věcí řešit společně. Jan v nesnázích vyhledává úteky do hospody a Monika mu to oplácí nejrůznějšími naschvály či vyhrožuje rozvodem. Dále také vážne jejich synchronizace při výchově jejich syna Olivera, který má bez mála rok. V názorech se rozcházejí. Paradoxně nabývám dojmu, že společnou domácností si spíše uškodili. V novém domě bydlí rok a půl a Monika není ráda sama, stále by chtěla mít Jana doma. Jan je zase typ opačný, rád stále někde běhá a doma by trávil minimum času. Monika upadá do beznadějí, depresí, zlosti. Oliver je na ni zvyklý a vyrůstá z něj tak zvaný „maminčák“. Dá se říci, že se od něj maminka nemůže hnout téměř ani na krok. Jinak u Moniky nastala ještě jedna zásadní změna, kdy se nechala zároveň se svým synem pokřtít. Jan si myslí, že se přibližuje více k víře, což jistě není na škodu, ba právě naopak. Oba manželé dále vypověděli, že největší strach mají o zdraví svých dětí i jich samotných. Další obavy jsou z výchovy syna. Jsem si jista, že se mají oba velice rádi, tak snad se se společnými problémy poperou a jejich manželství vydrží do smrti.

➤ Šestý pár

Kateřina a František Kodetovi

Posledním, šestým párem, byla Kateřina a František. I tento, původně svobodný pár, se sezdal. Jejich svatba však byla jiná, tajná. Manžely jsou pouhé tři měsíce. Před dvěma lety oba zastávali názor, že se zřejmě nikdy nevezmou, protože ke společnému životu

nepotřebují „žádný papír“. František na svatbě netrval a Kateřině již jedno manželství ztroskotalo, proto po další svatbě nijak netoužila. Ke sňatku se teprve nedávno rozhodli proto, že Kateřina otěhotněla. Také však dospěli k názoru, že sňatek chtějí kvůli dětem, sobě, formalitám. Kateřina je nyní v šestém měsíci těhotenství. Oba manželé mají již syna Pavla (pozn.: syn z Kateřinina prvního manželství) a společného syna Matyáše, který má jeden a půl roku. Tajnou svatbu zvolili proto, že Kateřina již nechtěla znovu zažívat přípravy na velkolepou svatbu, jako byla její první. Chtěli vše „spáchat“ v poklidu, jen se svědky. Také kvůli miminku, které čekají. Rozhodli se jej i Kateřinu uchránit před stresem a zátěží. Tento manželský pár na mě působil dospěle, usazeně. Žijí pro své děti. František rovněž před necelými dvěma lety změnil zaměstnání a v současné době má strach z finanční krize. Kateřina si přeje, aby byla celá její rodina zdravá, aby žili spokojeně a měli se rádi.

Závěry výzkumu

Mohu říci, že všech šest zkoumaných manželských párů prošlo výraznými a podstatnými životními změnami. Všechny tři, původně svobodné páry, se během uplynulých dvou let staly manžely. K tomu jeden z těchto párů dokonce čeká dalšího společného potomka a jednoho již stihli během dvou let porodit. Zbylé dva z těchto, původně svobodných párů, se o miminko ustavičně pokoušejí. Dva další manželské páry, dříve označovány jako mladomanžele, přivedly na svět své první potomky. Poslední, dříve mladomanželský pár, na narození svého prvního potomka právě čeká.

Každý z těchto zmíněných manželských párů žije, dá se říci, v pohodě a harmonii. V současné době je tomu tak i u Moniky a Jana. Snad se budou umět vždy dohodnout a pochopit, aby nemusela zaznít další slova o rozvodu. Všichni si prošli určitými změnami, stresy, problémy, krizemi apod., ale vždy dokázali situaci ukočírovat a vyřešit.

Když si připomeneme a zopakujeme výzkumný problém, který zní: **„Jaký je posun v životech a životních postojích mladých manželů po dvou letech.“** jistě mi dáte za pravdu, že rozmanitý posun v životech manželů, stejně jako jejich postoje, jsou za uplynulé dva roky více než zajímavé a zpravidla i stěžejní a zásadní. Konkrétně zde patří vstup do manželství, narození dítěte, pokus o početí dítěte, samovolný potrat, stavba rodinného domu, stěhování, oddělení od původní rodiny a těžké smíření s novou situací, obavy o výchovu dítěte, prožití manželské či partnerské krize, věnování se vlastním

zájmům a vzdálení jeden od druhého, nedostatek porozumění, změny názorů či přiblížení se k duchovní víře.

Každý manželský pár mi na mou prvotní otázku odpověděl stejně. Všichni vypověděli, že jsou šťastní. Postupným kladením dalších a dalších otázek jsem přišla na to, že všichni si prošli i nejrůznějšími životními zkouškami, které překonali a zvládli.

David s Ivou museli překonat těžké chvíle při ztrátě jejich prvního, nenarozeného dítěte. Také museli být v harmonii a podporovat se při náročném dokončování stavby svého rodinného domu. Nyní se, hlavně Iva, snaží bránit nezdravým a stresujícím myšlenkám v období druhého těhotenství.

Josef s Terezou stále ještě prožívají bolest z nedávné partnerské krize. I přesto, že se nedávno stali manžely, Tereza Josefa neustále podezřívá a ač by chtěla, nedokáže se ubránit aby tomu tak nebylo. Nyní se chtějí posunout dále a oba touží po společném dítěti.

Ema má veliký problém odpoutat se od své původní, velké rodiny a sama vychovávat svoji dceru Adélku. Je zvyklá na každodenní pomoc své maminky a sester bez níž vše těžce zvládá a zažívá tak pocity beznaděje. Se Stanislavem žijí ve svém novém domě, kde si začínají zvykat a přizpůsobovat se.

Petra a Jindřich se před necelým rokem vypořádali se závažnou partnerskou krizí. Zodpovědnost, obnovená důvěra a vytrvalost jejich vztah zachránila a možná i více upevnila. Nyní je veškeré úsilí upjato na stavbu rodinného domu, zdárné ukončení Petřiného studia a touhu po prvním miminku.

Monika s Janem před pár měsíci zřejmě zažívali nejnáročnější společné období vůbec. Jejich manželství zažívalo závažné existenční problémy. Mám pocit, že jejich vztahu často chybí vzájemná empatie a ochota naslouchat tomu druhému. Jak trefně vyjádřil Chapman (2007), empatie představuje schopnost vstoupit do světa druhého člověka, pokusit se do něj vžít a dívat s na svět jeho očima. Empatický manžel se snaží pochopit prožitky své ženy. Usiluje o to, aby porozuměl jejím pocitům, myšlenkám i touhám. Totéž platí o empatické manželce. Snaží se poznat manželovy obavy, naděje i sny. Toto Monice a Janovi moc nejde. Do budoucna s tím, zřejmě, budou mít ještě potíže. Stejně tak jako s výchovou jejich syna Olivera. Ve výchově se rozcházejí a často se neumí dohodnout. Dle mého postrádají partnerský soulad, který je však klíčem k trvalé lásce. Aby si dva mohli vzájemně

porozumět je důležitá shoda a to nejen fyzická, ale mám na mysli shodu v názorech na praktické záležitosti. Je zkrátka třeba být s partnerem naladěni na stejné vlně.

Proto také radíme mladým lidem, že není správné lehkovážně se vrhat kolem krku prvnímu, který přijde do cesty. Je lepší vyčkat a být trpělivý dokud nenajdete člověka, který vás bude doplňovat ze všech hledisek. Potom s ním můžete vstoupit do manželství a mít děti. Jakmile tuto osobu najdete, s jinými dál raději své štěstí nepokoušejte. Mohlo by vás to přijít velice draho. (Aivanhov, 1999) K tomu, aby vše klapalo, je zapotřebí více než jen trpělivost, tolerance a laskavost. Důležité je udržovat ve vztahu podstatnou rovnováhu.

Kateřina a František již očekávají třetí dítě. Díky jemu došlo také k netradiční, tajné svatbě. Původně druh s družkou přehodnotili svá dřívější názorová stanoviska a rozhodli se vstoupit do manželského svazku. Jsou spokojeni a vyrovnaní.

Zkušenosti i starosti posunuly zkoumané manželské páry dopředu ve svých smýšleních, jednáních, životech. Někteří dokonce přehodnotili své dosavadní názory či hodnoty. Z původně mladých a téměř bezstarostných párů se tak nyní stali zodpovědní manželé, kteří se navíc dokázali postavit na vlastní nohy. Zařídili či zařizují si vlastní střechy nad hlavami. Důležitým aspektem jistě také je, že polovina zkoumaných párů, původně všichni nesezdaní partneři, vykonali vážný životní krok a sice svatbu. Mám pocit, že všichni dospěli, usadili se a s radostí očekávají a připravují se na pravý rodinný život. O tomto naprosto vypovídá také fakt, že všechny zkoumané páry během dvou let své ratolesti porodili, či počali nebo se ustavičně počít pokoušejí. Jsou, chtějí být, připraveni na doživotní zodpovědnou funkci rodičů, na výchovu dětí. V neposlední řadě bych ráda vzpomněla i otázku víry. U manželských párů z původní rodiny Šimků, tedy Emy a Stanislava a Petry a Jindřicha je víra i nadále neodlučitelnou součástí jejich žití. Základní kámen. Ve víře nastal určitý zlom i u Moniky. Současně při křtu svého syna Olivera nechala Monika pokřtít i sebe. Mám pocit, že si nějakým způsobem pomalu ale jistě nachází k víře cestičku. Vypovídá o tom i skutečnost, že nedávno dala Monika impulz k tomu, aby jako rodina šli na mši svatou. Jan má z Moničina pokroku radost.

Závěrem bych zmínila skutečnost, že tak jak se dotazovaní manželé shodli na první otázce, tak se také všichni shodovali na otázce téměř poslední. Zjišťovala jsem, čeho se do budoucna obávají. Nebylo jediné výjimky, kdo by neřekl, že se bojí nemoci v rodině. Všichni se bojí o zdraví svých dětí i jich samotných.

Znovu setkání po dvou letech se všemi dvanácti mladými lidmi pro mě bylo příjemné, zajímavé a hlavně přínosné pro navázání na původní výzkum v mé bakalářské práci. Právě díky tomuto výzkumu, jsem mohla odhalit významné změny v životech respondentů. Řekla bych, že zvláště v těchto dvou letech je viditelný přechod u zkoumaných párů od téměř bezstarostných životů do životů mladých rodin, rodičů, budoucích rodičů. Přibyly starosti a manželé se ocitají v další životní etapě. Jsou připraveni vychovávat děti a obětovat svůj život pro vlastní krev. S tím také souvisí odepření si například vysedávání v hospodě či bezstarostné poletování po bigbítech. Naši mladí manželé se ocitají v druhé, hezčí a pestřejší etapě svého života. Sami se postupně stávají rodiči.

Přála bych jim, aby si sebou v manželském životě nesli jednu hezkou a pravdivou myšlenku. Pávek (1987) uvádí, že manželství se musí budovat aktivně a to vybudované neustále aktivně upevňovat.

ZÁVĚR

Jistě mi dáte za pravdu, že manželské vztahy prochází v různých obdobích neustálými změnami. Mění se emoce i postoje a vzájemné chování manželů či partnerů ustavičně kmitá mezi vyjadřováním menší či větší míry lásky. Ostatně důkazem této skutečnosti je i provedený výzkum.

Manželství zkrátka není neměnným vztahem mezi dvěma neměnicími se jednotlivci. Je to duchovní a citová cesta, která má počátek v extázi vzájemné přitažlivosti, klikatí se při skalnatém úseku sebepoznávání a vrcholí tvorbou svazku, který přináší radost a důvěru na celý život. (Hendrix, 2006) Abychom ale tuto vizi dokázali proměnit ve skutečnost, domnívám se, že nezáleží na schopnosti získat bezchybného partnera, ale především na ochotě dokonale poznat sebe a to včetně skrytých stránek vlastní povahy. Dále také musíme svého manžela či partnera ctít, tedy mít k němu úctu a chovat se s láskou a pochopením. Samotná láska totiž nestačí. Aby mohl manželský vztah vzkvétat a růst, potřebuje i jiné přísady. Bezpochyby dalšími přísadami je rovněž zodpovědnost a svoboda. S touto myšlenkou uvádím i jeden citát, který mne zaujal a oslovil.

„Když spolu dva lidé mohou svobodně nesouhlasit,

mají svobodu milovat.

Pokud takto svobodní nejsou,

žijí ve strachu a jejich láska umírá.“

(Cloud, Townsend, 2001, s. 7)

I May (2007) ve své knize *Láska a vůle* uvádí Nietzscheho skutečné dilema, jehož podstata mluví o strachu. Říká, že společně se strachem člověka, ztratili jsme lásku člověka, jeho potvrzení, i vůli k člověku. Jsou to zajímavé, až filozofické myšlenky. Strach není dobrým rádcem v manželství. Buďme odvážní, stateční a současně i čestní a hlavně zodpovědní. Přistupujme ke svým manželům a manželkám s úctou, nepodvádějme je, neponižujme, neurážejme, nepoužívejme slova, která druhému ubližují, neboť se na ně zle zapomíná. Mohou přivést zdravé manželství do záhuby. Jistě, že přijdou krize, ale je třeba být na ně připravený, nenechat se zaskočit ale počítat s nimi, umět se jim postavit a bojovat proti nim. Není možné házet flintu do žita.

Nepochybuji o tom, že každý z nás, jakmile vstoupí do manželství, touží po tom, aby vydrželo po celý život. Sňatek bezpochyby patří mezi nejdůležitější kroky v našem životě. Je třeba si jej dobře promyslet a přistupovat k manželství s neměnnou myšlenkou, že je skutečně napořád.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie:

- [1] HAMBURG, S. R. *Vydrží nám láska?* Praha : Euromedia Group, k. s., 2002. ISBN 80-249-0014-9.
- [2] PLZÁK, M. *Žena a muž.* Praha : Nakladatelství MOTTO, 2001. ISBN 80-7246-099-4.
- [3] KOLEKTIV AUTORŮ. *Encyklopedie mladého manželství.* Praha : Lidové nakladatelství, 1989. ISBN 80-7022-017-1.
- [4] PLZÁK, M. *Klíč k výběru partnera pro manželství.* Praha : MOTTO, 1998. ISBN 80-85872-92-7.
- [5] JÜRG, W. *Psychologie lásky.* Praha : Portál, 2006. ISBN 80-7178-982-8.
- [6] KRATOCHVÍL, S. *Manželská terapie.* Praha : Avicenum, 1985..
- [7] TOURNIER, P. *Porozumění v manželství.* Praha : Návrat domů, 1994. ISBN 80-85495-34-1.
- [8] CARNEGIE, D. *Jak získávat přátele a působit na lidi.* 10. vyd. Praha : Beta, 2002. ISBN 80-7306-051-5.
- [9] YIN RA, B. *Knih o manželství.* Praha : ONYX, 1992. ISBN 80-85228-13-0.
- [10] CRABB, L. *Manželství je vztah.* Praha : Návrat domů, 1994. ISBN 80-95495-31-7.
- [11] NOVÁK, T. *Jak předejít krizi v manželství.* Praha : Grada Publishing, a.s., 2004. ISBN 80-247-0935-X.
- [12] INGWERSEN, F. *99 možností jak (ne)uchránit manželství před krachem.* Praha : Grada Publishing, a.s., 2007. ISBN 978-80-247-1912-2.
- [13] PLZÁK, M. *Manželská tonutí.* Praha : Nakladatelství MOTTO, 2000. ISBN 80-7246-056-0.
- [14] PARROT, L., PARROTOVÁ, L. *Zachraňte své manželství.* Praha : Návrat domů, 2004. ISBN 80-7255-105-1.

- [15] WOLFOVÁ, D., MERKLE, R. *Jak rozumět svým pocitům a jak překonávat problémy*. Praha : Pragma, 1997. ISBN 80-7205-433-3.
- [16] ALAN, J. *Etapy života očima sociologie*. Praha : Panorama, 1989.
- [17] RADVANOVÁ, S. *O rodině, manželství a dětech*. Praha : Panorama, 1978.
- [18] LAUN, A. *Láska a partnerství z pohledu katolické církve*. Olomouc : Matice cyrilometodějská, 1996.
- [19] MATĚJČEK, Z., *Rodiče a děti*. Praha : Avicenum, 1989.
- [20] HAUCK, P. *Jak milovat a být milován*. Praha : Nakladatelství Slovart, 1998. ISBN 80-7209-075-5.
- [21] CENTRUM PRO RODINU A SOCIÁLNÍ PÉČI ZLÍN. *Na cestě za láskou : příprava na manželství a rodičovství pro mládež a snoubence, děti i dospělé / lektoři Centra pro rodinu Zlín*. 2. aktualiz. vyd. Zlín : Centrum pro rodinu a sociální péči Zlín, 2002.
- [22] DROBNÁ, O. *Mám manžela, čo s ním*. Bratislava : Vydavateľstvo Smena SÚV SZM, 1986.
- [23] CHAPMAN, G. *Čtyři období manželství*. Praha : Návrat domů, 2007. ISBN 978-80-7255-161-3.
- [24] AIVANHOV, O. M. *Láska a sexualita*. Praha : Sophia, 1999. ISBN 80-968045-2-9.
- [25] PÁVEK, F. *Manželství na zkoušku?* Praha : Mladá fronta, 1987.
- [26] HENDRIX, H. *Láska na míru*. Praha : Pavel Dobrovský - BETA, 2006. ISBN 80-7306-245-3.
- [27] CLOUD, H., TOWNSEND, J. *Hranice v manželství*. Praha : Návrat domů, 2001. ISBN 80-7255-031-4.
- [28] MAY, R. *Láska a vůle*. Praha : Pragma, 2007. ISBN 978-80-7349-070-6.

Internetové zdroje:

- [29] *Šťastná rodina* [online]. [cit. 2006-11-20]. Dostupný na WWW: <<http://www.recepty.biz/jak-resit-krizi/>>.
- [30] KAPLÁNEK, M. *Manželství ve světle současné pastorální teologie* [online]. [cit. 2006-11-13]. Dostupný na WWW: <http://www.tf.jcu.cz/cz_/menu/katedry/praktik_teol/getfile_php?filenameex=manzelstvi_pastoralka>.
- [31] CHLUMSKÝ, J. *Bůh je láska* [online]. [cit. 2006-12-04]. Dostupný na WWW: <http://fatym.com/abcd/k/000157/0029_t02.htm>.

Speciální dokumenty:

- [32] ŽŮRKOVÁ, P. *Manželství a současnost: bakalářská práce*. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, 2007. 66 s., 3 příl.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

apod. a podobně

tzv. tak zvaně

atd. a tak dále

aj. a jiné

č. číslo

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 Předběžné otázky k rozhovorům

Příloha č. 2 Rozhovory

PŘÍLOHA P I: PŘEDBĚŽNÉ OTÁZKY K ROZHOVORŮM

Pomocné otázky připravené pro rozhovory:

1. Jste šťastni?
2. Pokusili byste se vyjádřit, co se u Vás za uplynulé dva roky změnilo, přihodilo?
3. Jak se cítíte v „čerstvém“ manželství? Cítíte vůči druhém větší zodpovědnost než před sňatkem? Změnilo se pro Vás svatbou něco?
4. Když si nyní přečtete společně vedené rozhovory v mé bakalářské práci (před 2 lety), souhlasíte se vším co jste mi tenkrát uvedli? Nezměnil se v něčem Váš pohled, názor, postoj k něčemu?
5. Jak pokročila otázka bydlení?
6. Prošel Váš vztah krizí? V čem spočívala? Co bylo příčinou?
7. Změnilo se nějakým způsobem Vaše očekávání, dospěli jste k nějakým novým skutečnostem, zkušenostem, poznatkům?
8. Víte o něčem, v čem jste se změnili? Poučili? Něco, na co v současné době již pohlížíte jinak?
9. Existuje něco, čeho se do budoucna bojíte? Z čeho máte už nyní obavy?
10. Kdybyste mohli mladým lidem poradit cokoli do života (výběr partnera, ...), co by to bylo? Co byste jim vzkázali?

PŘÍLOHA P II: ROZHOVORY

ROZHOVOR PRVNÍ – MANŽELÉ: DAVID A IVA VÁVROVI

Nejprve bych Vám chtěla poděkovat za Váš čas, ochotu, a hlavně za to, že jste mi díky další spolupráci umožnili navázat na mou bakalářskou práci. Bez Vaší vstřícnosti a otevřenosti by to nebylo možné.

Jako první se Vás chci zeptat: Jste šťastní?

IVA: (znatelný povzdech) Uffffff, můžu teda říct, že je zvláštní dělat tento rozhovor znovu po dvou letech, a takhle přímo si tím vlastně uvědomovat, co všechno jsme zažili. Ted' ale můžu opravdu říct, že jsme šťastní, nebo, že jsem šťastná.

DAVID: (mluví k Ivě) Říkáš to dobře, jsme šťastní.

Přesně jak říkáte Ivo, chtěla bych Vás poprosit, jestli byste mi mohli říct, co se během těch dvou let změnilo nebo přihodilo...

DAVID: Spousta věcí ... (odmlčí se)

IVA: Přihodilo se toho hodně, dokonce hodně zásadního. Dostavěli jsme dům a nastěhovali se do něj. Ted' čekáme miminko ...

Opravdu? To Vám moc přeji. Ještě to na Vás nejde vidět ...

IVA: Ještě ne. Ted' začínám čtvrtý měsíc.

DAVID: Kdo ji ale lépe zná, tak si toho všimne, jde to už poznat.

IVA: A bude hůř. (zasměje se)

Vidím, že se na miminko oba moc těšíte. Pracovali jste na něm cíleně, nebo „to přišlo samo“? Jestli mi rozumíte ...

Iva nic neříká, jen se podívá na Davida.

DAVID: (smích) Dítě už jsme chtěli, ale můžu Vám říct, že už mě to nebavilo. Víc to chutná, když nejste v situaci, kdy manželka přijde a řekne: „Teď! Dnes musíme!“ Už jsem rád, že tohle máme za sebou. (smích)

IVA: (usměje se) Ano to je pravda. Od té doby David říká: „Šťastní Ti, co se jim to podaří napoprvé.“

Jestli to chápu správně ... Vám se nedařilo?

DAVID: (mlčí)

IVA: No, kdyby ses mě na toto zeptala před pár měsíci, tak bych o tom asi neuměla a ani nechtěla mluvit, ale teď už je to dobré. Jde o to, že jsme před necelým rokem o první miminko přišli. Samovolně jsem ve dvanáctém týdnu potratila. Hrozně špatně jsem to psychicky nesla. Stranila jsem se rodině, přátelům. Hrozně mě to bolelo a hlavně, o miminko jsme se snažili déle a představa, že se to konečně povedlo, byli jsme šťastní, a nejdou je vše pryč a kdo ví, jak dlouho se zase budeme snažit než se nám to povede ..., prostě hrůza. David mě utěšoval a snažil se mě podržet, ale poznala jsem na něm, že je to pro něj taky dost těžké. Dostala jsem od doktorky nějaké hormony a doporučení, abychom se minimálně další tři měsíce o miminko nepokoušeli. Rozhodla jsem se tedy oprostít se od smutku a nějak se odreagovat. Začala jsem jezdit dvakrát týdně plavat, koupila jsem si orbitrek a začala na něm cvičit, přihlásila jsem se do aerobiku ...

DAVID: ... do kterého už chodit nezačala ...

IVA: Přesně tak. První měsíc jsem neotěhotněla a hned ten další se to povedlo.

Takže to přišlo úplně ideálně. Je dobře, že už máte těžké chvíle za sebou ...

IVA: Ano, to ano. Já jsem totiž pořád dávala vinu sama sobě. Že jsem sama nebyla moc silná, a tak. Časem mi ale kamarádka řekla, že děťátko nebylo dost silné a tak „se takto rozhodlo“. Je to zvláštní, ale tento pocit mi hodně pomohl. Teď doufám, že čekáme pořádně silné děťátko, ale stejně mám strach. Jak už si to jednou člověk zažije, tak se těch špatných myšlenek nemůže zbavit, i když doufá.

DAVID: (David mluví k Ivě) Určitě to bude silák mamko, dobře jsme to zapili. (zasměje se) Abys rozuměla (mluví ke mně) ... je to totiž čtrnáct dnů co jsme to vypustili do světa. Po tom prvním jsme chtěli počkat na testy, až budeme vědět, že je dítě v pořádku.

Tomu rozumím. Miminko už se narodí do nového domu?

DAVID: Ano, už normálně bydlíme, takže ano.

Bydlíte už dlouho?

IVA: Nastěhovali jsme se před třemi měsíci.

DAVID: Konečně ...

Asi to pro Vás, Davide, bylo velice náročné ... stavba je zpravidla záležitost muže.

DAVID: Ani mi nemluv. Jsem rád, že už bydlíme. Než jsme začali stavět, tak mi jeden známý řekl, že každý kdo postaví dům zaslouží obdiv. Teď už rozumím o čem mluvil. Je to obrovská starost, zodpovědnost, ... nic nejde po másle, přicházejí nejrůznější komplikace, prostě hrůza. Jsem hrozně rád, že to nejhorší už je pryč, protože starost s barákem bude vždycky.

IVA: Jsem ráda, že už jsme sami, že jsem svou paní ve svém domě, a že jsme to ve zdraví přežili.

Bylo to jistě náročné i na domluvu, na sladění se v požadavcích atd.

IVA: Tak to určitě! Proto říkám, že jsem ráda, že jsme to ve zdraví přežili. Mi se líbilo to, jemu zase tamto. Museli jsme najít hrůzu kompromisů. Ale povedlo se, a myslím si, že jsme ustáli hodně těžkou partnerskou zkoušku.

Takže tohle období bylo za poslední dva roky jakoby nejvíce krizové, nebo měli jste i jiné větší starosti?

DAVID: Ne, neměli. Vše se točilo za poslední dva roky kolem stavby. Takže pokud jsme se hádali, tak to bylo kvůli tomu. Krize pak trošku byla i při potratu, ale když se na to zpětně dívám, tak to možná paradoxně byla ve všem tom humbuku příležitost, jak se k sobě zase víc citově přiblížit.

IVA: ... a uvědomit si, že dům, peníze, plovoučka nebo koberec nejsou v životě důvody k hádkám a smutku. Že jsou vlastně daleko důležitější věci, kterých si málokdy vážíme. Až když je ztratíme, tak nám to teprve dojde. Jak to prostě bývá.

DAVID: Všechno zlé je vždy k něčemu dobré.

Ano, to určitě. Zdá se mi Davide, že starosti Vás i trošku změnily. Nechci se Vás dotknout, ale přijde mi, že jste dospěl ...

DAVID: (smích) Nejsi tak trošku drzá? Ne, říkáš to dobře. Ve vlasech se mi během stavby objevily už i šediny. (smích) Už jsem prostě starej fotr. (úsmev) Ne ... (odmlčí se) už jsem zkrátka někde jinde. Chystáme se na miminko, máme dům. Vše co tomu předcházelo mě určitě změnilo. Už to není ta bezstarostnost, vysedávání v hospodě ...

IVA: (skočila Davidovi do řeči) ... to má pravdu, ale když už do té hospody zajde, tak to stojí za to. Neumí tam sedět v klidu, ale pořádně se odreaguje. Minule připravil společného kamaráda o zub.

Pobil jste se?

DAVID: Ano, jsem velký rváč. (zasměje se) Ne, kamarád zapíjel narození syna, dělali jsme kraviny a on spadl na roh stolu, byla to náhoda. Já si opravdu myslím, že jsem těmi starostmi dospěl. Ve všem jsme se museli omezit, museli jsme šetřit peníze, dohodnout se na spoustě kompromisech. Je to běh života, prostě se přirozeně posunujeme dál, stárneme. Už budou děti a zábava s bezstarostným vysedáváním s přáteli v hospodě, jako tomu bylo dříve, je pryč.

IVA: Život nabere trošku jiný směr, bude jiná radost, jiná starost, ale moc se na to těšíme.

Tomu věřím. Já bych Vás nyní chtěla požádat, abyste si v mé bakalářské práci přečetli rozhovor, který jsem s Vámi před dvěma lety uskutečnila a řekli mi, zda je tam něco, na co už nyní máte jiný názor, jiný pohled na určitou věc či jiný postoj apod.

(David s Ivou si několik minut četli rozhovor)

DAVID: (smích) Nevidím tam žádnou výraznou změnu, kromě toho, že už si svačiny do práce kupuju sám.

IVA: Já si také myslím, že se můj názor k žádné s předchozích otázek nijak nezměnil, jen mi u toho dochází, kde jsme byli a kde jsme teď.

DAVID: Ano, ano. Člověk si tak má šanci uvědomit jaký udělal pokrok. Teď myslím hlavně tu stavbu, dítě na cestě, trošku jiný způsob života než který byl ještě tenkrát.

Ale jak už jsem říkal, to je prostě věkem, jdeme holt dál. Tam kde jsme byli před dvěma lety my, jsou teď zase jiní.

A co třeba Vaše očekávání? Změnilo se nějak? Dospěli jste během těch dvou let k nějakým novým skutečnostem, zkušenostem či poznatkům?

DAVID: Tak co se týče našeho vztahu, nepotkalo nás zatím nic, co by se nedalo očekávat.

IVA: Souhlasím s Davidem. Jinak si myslím, že starostmi až pozdějších let možná dospějeme k nějakým dalším poznatkům a zkušenostem v tom vztahu. Teď jsme sami, až budou děti bude to zase jiné. Budeme se muset shodovat ve výchově dětí, a podobně.

Takže předpokládám, že není nic co byste ve svém dosavadním životě už udělali jinak ...

IVA: Ve vztahu zatím opravdu ne, vždy se dokážeme domluvit.

DAVID: Přesně tak.

A existuje třeba něco, čeho se do budoucna bojíte? Z čeho máte už nyní obavy?

DAVID: (smích) Nebojím se ničeho.

IVA: Já nevím. Teď je ale moje největší obava, nebo spíš starost to, aby bylo naše děťátko zdravé. Aby těhotenství a všechno kolem toho dobře dopadlo.

Na závěr bych se znovu zeptala. Kdybyste mohli mladým lidem poradit cokoli do života, co by to bylo? Co byste jim vzkázali?

DAVID: Tak já si myslím, že je nejdůležitější zvolit si toho správného partnera pro život. Protože pokud je to ten pravý, tak to spolu přece zvládnou.

IVA: A umět dělat kompromisy. Umět ustoupit.

Děkuji Vám za rozhovor.

ROZHOVOR DRUHÝ – MANŽELÉ: JOSEF A TEREZA VÁVROVI

Nejprve bych Vám chtěla poděkovat za Váš čas, ochotu, a hlavně za to, že jste mi díky další spolupráci umožnili navázat na mou bakalářskou práci. Bez Vaší vstřícnosti a otevřenosti by to nebylo možné.

Jako první se Vás chci zeptat: Jste šťastní?

TEREZA: Ano, jsme šťastní.

JOSEF: Souhlasím.

U Vás nastala životní změna, před půl rokem jste se vzali. Dá se říci, že stále prožíváte lábanky. Určitě jste ještě plni dojmů, ne?

TEREZA: Ano, to ano. Bylo to moc krásné. Strašně moc ráda na to vzpomínám. Zrovna minulou neděli nám přivezla kameramanka hotové video. Trochu jsem si u toho i pobřečela, bylo to prostě krásné.

JOSEF: Ano, bylo veselo, bylo to fajn.

Sledujete po svatbě nějakou změnu? Cítíte například vůči druhému větší zodpovědnost?

JOSEF: Tak Terka se přestěhovala za mnou, rekonstruuje bydlení, jsme denně spolu. Takže těch změn je spousta. Určitě je v tom i vědomá větší zodpovědnost jeden k druhému.

TEREZA: U mě je změna i v tom, že jsem se přestěhovala z města na vesnici. Hrozně moc se mi tu líbí. Mám tu přátele, je tu klid. Jsem každý den se svým mužem, ve svém vlastním bydlení a soukromí. A zodpovědnost musí být ve vztahu i v manželství vždycky.

U Vás jsou změny po dvou letech docela veliké.

TEREZA: Jsou. Máme společnou domácnost se vším všudy. Jen Pepovi teda ještě nevařím. Jezdím pozdě z práce, oba chodíme na obědy, a večer už většinou nic teplého nevaříme. Ale jak budu na mateřské, tak bude Pepa chodit na obědy domů, ráda mu budu vařit.

Takže už plánujete i rodinu?

JOSEF: Ano, chceme miminko, tak snad se nám brzy podaří. (usměje se)

Tak to Vám přeji, ať se to povede coby dup. A v jaké fázi je rekonstrukce bydlení? Rodiče už bydlí dole?

JOSEF: Ano. David s Ivou už jsou vlastně v novém, rodičům už jsme dole bydlení zajistili a teď ještě probíhají úpravy a přestavby nahoře. Nejprve jsme si zajistili vlastní vchody, nyní předěláváme kuchyň, nově vybavujeme obývací, ložnici ...

TEREZA: Ano, ano, ale bourat se moc nebouralo, protože zasahovat do toho moc nešlo. Jen jsme vybourali zeď mezi obývacím a kuchyní, protože jsem to chtěla jako jednu velkou místnost, ale jinak koupelna, záchod, pokojíky a vlastně všechno ostatní zůstává tak, jak to je.

Takže teď máte nejvíce práce a starostí kolem bydlení...

JOSEF: Tak starosti to jsou, ale udělat se to musí.

TEREZA: Navíc to jde rychle, protože jsme nemuseli překopávat nic zásadního. Myslím si, že za takové tři měsíce už bude všechno dokoupeno, doděláno, domontováno.

A jak se Vám bydlí s rodiči? Nejsou problémy?

JOSEF: Ne, to ne.

TEREZA: Tak oni jsou fajn. Zatím. (usměje se) Máme každý svůj vchod, každý své soukromí. Když k nám chtějí přijít tak normálně zazvoní, stejně jako my u nich. Zatím jsme se s žádnými neshodami, nebo něčím co by mi vadilo, nesetkali.

JOSEF: Uvidíme co to udělá až budou děti.

Bydlení máte téměř vyřešené, Terezo vy jste už před rokem dostudovala, oba nyní pracujete, snažíte se o miminko, jste šťastni ... zní to idylicky. Nastaly i nějaké krizové situace během těch dvou let?

(oba nějakou dobu mlčí)

JOSEF: Ano, před skoro dvěma lety krize byla.

TEREZA: Bylo to hrozně těžké, bolestivé. Nechci to nijak blíže rozebírat, nechci se k tomu vracet.

Tomu rozumím, nechci Vás trápit. Ráda bych se jen stručně zeptala v čem tak krize spočívala.

TEREZA: Dá se říct, že šlo o víceméně veřejnou nevěru, která přinesla spoustu ponížení, slz a nervů. A víc o tom mluvit nechci. Rozhodli jsme se na to zapomenout. Pepovi jsem odpustila, vzali jsme se, bydlíme spolu, pokoušíme se o dítě, tohle je pryč a já doufám, že navždy.

Děkuji Vám za odpověď Terezo. Vážím si jí. Nyní bych Vás chtěla požádat, abyste si v mé bakalářské práci přečetli rozhovor, který jsem s Vámi před dvěma lety uskutečnila a řekli mi, zda je tam něco, na co už nyní máte jiný názor, jiný postoj, nebo pohled na určitou věc apod.

(Josef s Terezou si několik minut četli rozhovor)

JOSEF: Jak jsem odpověděl před dvěma lety, stejně bych odpověděl i teď. Není tam nic, k čemu bych měl jiný postoj.

TEREZA: Tak kromě toho, že spousta věcí už se posunula dál, jako bydlení, svatba apod., tak jinak jsou mé názory stejné.

A co třeba Vaše očekávání? Změnilo se nějak? Dospěli jste během těch dvou let k nějakým novým skutečnostem, zkušenostem či poznatkům?

TEREZA: Právě možná ty zkušenosti. To mě napadlo i v souvislosti s předchozí otázkou. Načerpali jsme větší zkušenosti jak ve vztahu, tak v praktických věcech. Zjistila jsem, že zvládnu víc životních obtíží než jsem si myslela.

JOSEF: A já jak už jsem říkal, snad jsem se konečně naučil větší zodpovědnosti vůči druhému člověku.

Je tedy něco, co byste ve svém dosavadním životě už udělali jinak? Popřípadě v čem jste se změnili, poučili.

JOSEF: Myslím si, že vše co se stane, se děje z nějakého důvodu a stát se to asi mělo. Ale určitě to nemyslím nijak lehkovážně. Co se stalo, stalo se. Poučil jsem se, a doufám, že napořád.

TEREZA: Já nechci přemýšlet nad tím, co bych udělala jinak. Uvědomila jsem si, že jsem více tolerantní, než jsem si myslela. Člověk zjistí, že když je zoufalý, je pak schopný udělat mnoho ústupků a taky hodně věcí odpustit. Každopádně to sebou nese i jiné věci. Například si myslím, že jsem více ve střehu. V tomto jsem se díky zkušenostem změnila. A poučil se doufám Pepa, protože ten typ krize, kterou jsme si prošli, už nechci nikdy zažít. Kor když už jsme manželé.

Je něco, čeho se do budoucna bojíte? Z čeho máte už nyní obavy?

JOSEF: Nevím. (mlčí)

TEREZA: Obavy jsou vždycky. Raději nad tím ale nechci ani přemýšlet, abych na nějaké nepřišla, a pak se nimi zbytečně nezabývala.

Na závěr bych se znovu zeptala. Kdybyste mohli mladým lidem poradit cokoli do života, co by to bylo? Co byste jim vzkázali?

TEREZA: Aby se dokázali vzájemně respektovat, měli k sobě úctu a vzájemně se podporovali.

JOSEF: Aby mysleli víc na druhé, než na sebe.

Děkuji Vám za rozhovor.

ROZHOVOR TŘETÍ – MANŽELÉ: EMA A STANISLAV POLEJOVI

Nejprve bych Vám chtěla poděkovat za Váš čas, ochotu, a hlavně za to, že jste mi díky další spolupráci umožnili navázat na mou bakalářskou práci. Bez Vaší vstřícnosti a otevřenosti by to nebylo možné.

Jako první se Vás chci zeptat: Jste šťastni?

STANISLAV: Jo, proč bych nebyl.

EMA: Ano, jsem šťastná.

Pokusili byste se mi říct, co se u Vás za uplynulé dva roky změnilo, přihodilo?

EMA: Tak před sedmi měsíci se nám narodila Adélka. Potom taky už dva měsíce bydlíme v tomhle novém domě. Co ještě ... (Emin pohled směřuje ke Stanislavovi)

STANISLAV: No mě se neptej. Já nevím co bylo před týdnem, ne tak si ještě uvědomit co se změnilo za dva roky.

Před dvěma lety jste Stanislave říkal, že to vypadá, že se budete stěhovat tak za tři roky. Stihli jste to za dva roky, popohnala Vás Adélka?

STANISLAV: Popohnala mě Ema. Byl nás u Šimků plný barák. Jak jsme se dozvěděli, že čekáme miminko, tak jsme museli máknout.

EMA: Doma to bylo pohodlné, ale jak říká Stanislav, bylo nás tam opravdu hodně. Petra s Jindrou už taky chtěli jít dolů místo nás, moji rodiče chtěli ať se někam pohne-
me, takže jsme zintenzívnili rekonstrukci.

A není Vám tady lépe? Máte své soukromí, pohodlí, klid.

EMA: No (zamyslí se), jsme tu zatím jen krátce, ale nemůžu říct, že to má jen samé výhody. Je pravda, že jak se Adélka narodila, byla mi mamka a sestry obrovskou oporou. Vždy když jsem potřebovala, ráda si ji některá z tet vzala. Já jsem tak mohla chodit odpoledne do angličtiny, protože mi měl malou vždy kdo pohlídat. Mamka mi taky pomáhala s vařením chlapům na stavbu, s praním, prostě se vším. Já si na to i trochu zvykla. Mohla jsem dělat i při mateřské účetnictví. Teď ale, když jsme s Adélkou sami, je to složi-

tější. Už nestačí jen vyjít schody a někomu ji „udat“. Vyžaduje si neustálou pozornost a já mám pocit, že bez ní nic neudělám, a že to bez mamky hrozně těžko zvládám a snáším. Jsem více nervózní a nemohu si zvyknout na ten prázdný dům. Když mohu, jdeme s Adélkou k babičce, protože je to kousek odsud.

STANISLAV: Když jsme ale zase byli u Šimků, tak tam byl velký pohyb a malou každý budil. Má hodně lehké spaní a těžko usíná. Byli jsme rádi, že usnula a za pět minut někdo křápl dveřmi, nebo zapla pračka, někdo zakřičel, nebo se nahlas mluvilo a malá byla vzhůru. Takže ty starosti jsou všude nějaké.

To ano. Ale čekat s miminkem „do nového“ už jste zase nechtěli ...

STANISLAV: No, mi to bylo jedno. Já jsem miminko chtěl, ale Ema chtěla počkat až do nového. Navíc si našla novou práci, která ji velice bavila.

A jak to tak bývá, šup a čekali jste Adélku.

EMA: Přesně tak. Musím se teda přiznat, že jsem to těžko nesla. Plakala jsem. Zvykla jsem si na novou práci, která mě moc bavila a navíc byla dobře placená. A najednou „tohle“. Samozřejmě jsem šťastná, že Adélku mám a byla jsem od začátku, ale prostě na mě doléhaly takové stavy zoufalství a pocit, že to mohlo ještě počkat.

Nepočkalo to, ale určitě je to tak dobře.

EMA: Ano, to určitě. Adélka je zdravá a hodná. Co víc si přát.

STANISLAV: Je to náš poklad.

Dítě určitě přinese spoustu radosti a taky příjemných starostí ... Byli jste zvyklí žít sami, jak velká je to s dítětem změna?

STANISLAV: Velká. V noci je s námi, když vstávám do práce je s námi, když přijdu s práce je tam taky. Je tu už prostě napořád. Já vím, je to přirozené, moc krásné, ale taky prostě napořád.

EMA: Já už si ani nevybavuju co jsem dělávala, když jsem byla jakoby ještě sama, bez Adélky. Teď se prostě vše točí kolem ní. Není čas na nudu a pomalu ani na práci.

STANISLAV: Určitě nám Adélka vyplňuje jakoby všechny čas. Přijedu z práce a bavíme se co přes den zase vyvedla, jestli už má zoubek, jak pěkně sedí, loží a já nevím co ještě.

EMA: Máme zkrátka jeden velký společný zájem. Ale myslím si, že to tak prostě bývá. Jak přijdou děti, skoro vše se zkrátka točí kolem nich. Ale jsou to příjemné starosti.

A co stavba? Jak jste zvládali ten shon a starosti?

EMA: Já si myslím, že dobře. Už jsem delší dobu doma, takže do práce jsem nechodila, a tak jsem měla čas sedět u internetu a hledat vybavení pro náš dům. Tohle bylo víceméně na mě. Staňa tyto věci neřešil, a byl rád, že se o to postarám. Občas mi to vadilo, ale zvládli jsme to. Těžká práce a věci, kterým zase já nerozumím byly na něm.

STANISLAV: Ema řešila vzhled a já se snažil, aby to bylo i praktické. Do toho, jaký bude záchod, vana, kuchyň, nebo sedačka v obýváku jsem nemluvil. Bylo mi to jedno.

Nastaly i nějaké krizové situace během těch dvou let?

STANISLAV: Ne.

EMA: Tak my se vlastně nehádáme. Jediné kvůli čemu se teda občas pohádáme, je tehdy, když jde Staňa někam pít. Vždy je to pro mě stres, protože pije vždycky „do mrtva,.. Prostě to jinak neumí. Logicky proto nemám ráda když pije, pak je s ním moc práce. Navíc z něj alkohol vyprchává hrozně pomalu. Je pak opravdu skoro dva dny nepoužitelný. Ale tak, všude je něco.

A to Stanislave neumíte pít „s mírou“?

STANISLAV: Asi neumím. Mám rychlé starty a pak už se nezastavím.

EMA: Tohle mu prostě nevysvětlíš. Nemá cenu se o tom bavit.

Dobře. Nyní bych Vás chtěla požádat, abyste si v mé bakalářské práci přečetli rozhovor, který jsem s Vámi před dvěma lety uskutečnila a řekli mi, zda je tam něco, na co už nyní máte jiný názor, jiný postoj, nebo pohled na určitou věc apod.

(Ema a Stanislav si několik minut četli rozhovor)

EMA: Nepřečetla jsem si v tom rozhovoru nic, na co bych nyní měla jiný názor, postoj nebo pohled.

STANISLAV: Já taky ne. Kromě toho, že některé věci už jsou jinak. Jako třeba to dítě, bydlení a tak.

A co víra Stanislave? Před dvěmi lety jste říkal, že do kostela chodíte víceméně kvůli Emě. Nebo to tak alespoň vyznělo. Zajímá mě, jaká je situace dnes. Neochabl jste ve víře?

STANISLAV: Ne, do kostela chodím pořád každou neděli. Je pravda, že bez Emy bych asi nechodil, ale беру to jako samozřejmost. Prostě vím, že v neděli do kostela musím. Beru to tak a dělám to tak.

Takže Vás Ema přemlouvát nemusí.

STANISLAV: Ne.

Ráda bych se Vás zeptala na Vaše očekávání? Změnilo se nějak? Dospěli jste během těch dvou let k nějakým novým skutečnostem, zkušenostem či poznatkům?

EMA: Řekla bych, že se vše vyvíjí tak jak má. Přirozeně. Určitě máme nějaké nové zkušenosti, ale je to v důsledku přirozeného běhu času.

STANISLAV: Adélka je nová zkušenost, praktické věci kolem stavby jsou nové zkušenosti. Tak jak to běží, jsem to i očekával.

Takže není nic, co byste ve svém dosavadním životě už udělali jinak? Popřípadě v čem jste se změnili, poučili.

STANISLAV: Nevím, myslím si, že nemá smysl nad tím takto přemýšlet. Nic bych neudělal jinak.

EMA: Já také ne. Ani bych nic neměnila. Jak se věci dějí, tak je přijímám, protože Bůh ví proč se to děje. A i z maličností se člověk, podle mě, poučuje denně. Tak to chodí.

Existuje něco, čeho se do budoucna bojíte? Z čeho máte už nyní obavy?

EMA: Tak nechtěla bych, aby přišla nějaká nemoc. Myslím větší nemoc. Nejvíc se bojím o Adélku.

STANISLAV: Oba se teď nejvíc bojíme o Adélku.

Na závěr bych se znovu zeptala. Kdybyste mohli mladým lidem poradit cokoli do života, co by to bylo? Co byste jim vzkázali?

EMA: Ježda já nevím (zamyslí se). Ať dělají jen to, z čeho mají dobrý pocit.

STANISLAV: Já bych jim nevzkazoval nic. Život je naučí sám.

Děkuji Vám za rozhovor.

ROZHOVOR ČTVRTÝ – MANŽELÉ: PETRA A JINDŘICH LAZÁRKOVI

Nejprve bych Vám chtěla poděkovat za Váš čas, ochotu, a hlavně za to, že jste mi díky další spolupráci umožnili navázat na mou bakalářskou práci. Bez Vaší vstřícnosti a otevřenosti by to nebylo možné.

Jako první se Vás chci zeptat: Jste šťastní?

JINDŘICH: Jo.

PETRA: Ano, jsme šťastní.

Nastala u Vás životní změna, před rokem jste se vzali. Jaké to bylo? Zdá se Vám to už dávno?

PETRA: Bylo to krásné. Moc jsem si to užila, cítila jsem se jako princezna. Teď už se mi to zdá dávno. Abych pravdu řekla, už si to skoro ani nepamatuju. Hrozně rychle to uteklo. Chtěla bych to zažít celé znovu, víc si to uvědomovat a víc prožívat. Naštěstí se mohu kdykoli podívat na video a fotky.

JINDŘICH: Já mám zase pocit, jako by to bylo včera. Rád se podívám na naše svatební video. A jsem pyšný na svoji manželku. Jaká to byla krásná nevěsta. Svatba byla úžasná.

A sledujete po svatbě nějakou změnu? Cítíte například vůči druhému větší zodpovědnost?

JINDŘICH: Tak už jsme přece dva.

A dřív jste dva nebyli?

JINDŘICH: Tak (na chvíli se odmlčí) ... byli, ale ne úplně. Je to jiné. Člověk musí být víc zodpovědnější. No a taky když chci někam jít, tak se musím zeptat manželky. (smích)

PETRA: Ne že bych Jindrovi něco zakazovala, ale myslím si, že se dva mají na věcech domluvit. Říkat si o nich. Nechtěla bych, aby to za pár let dopadlo tak, že můj muž někde lítá a já ani nevím kde je. Jinak z mého pohledu se samotnou svatbou nic nezměnilo. Nebo aspoň ne navenek. Vnitřně určitě cítím velkou zodpovědnost a snažím se žít tak, aby to bylo napořád. A hlavně, aby to bylo pěkné.

JINDŘICH: Přesně tak. Musíme se snažit spolu vždy vyjít. Snažit se každý den prožít bez hádek a urážek, protože spolu přeci budeme muset vydržet celý život.

Líbí se mi jak to berete. Teď si uvědomuji ... Vy jste se Petro vdávala vlastně ještě při studiích ...

PETRA: Ano. Měla jsem před zkouškami, byla jsem v prváku navazujícího magisterského studia. No a teď jsem ve druháku a stejně jako Ty píšeš diplomku.

A práce?

PETRA: Také, pořád ta samá.

Máte toho hodně. Zvládáte to?

PETRA: (smích) Na toto se mě ptá hodně lidí, ale zvládnout se to dá. Teď k tomu ještě přibudou navíc další starosti ... (odmlčí se a pohlédne na Jindřicha)

Další starosti? Jaké? Povídejte ...

JINDŘICH: No tak během uplynulých dvou let jsme si koupili stavební plac, vyřídili jsme si stavební povolení, na podzim jsme udělali deku (pozn.: základová deska) a teď během čtrnácti dnů bychom chtěli začít stavět.

Tak to Vás opravdu čeká ještě velký kus práce a hlavně mnoho starostí. Víceméně je ale stavba ze začátku záležitost mužů, ne?

JINDŘICH: Ano, těžká práce bude samozřejmě na chlapech. Ale Petřa bude muset každou sobotu vařit pro brigádníky. Takže práce bude mít taky dost.

PETRA: To ano. Zdá se to, ale zabere vám to celý den. Na soboty mám teď naplánováno psát diplomku a najednou tohle. Nevím jak to všechno zvládnou. Možná budu vařit v pátky, jak přijdu z práce, a v sobotu už to jen naservíruju. Ale stejně musíte chodit vařit chlapům čaj, kafe, nalívat jim štamprle a tak.

Tak diplomku psát přes týden ...

PETRA: Také mě to napadlo, ale je to nemožné. Když se denně díváte deset hodin do počítače, pak máte přijet domů a pokračovat v tom, tak je to ubíjející. Navíc, v úterý hlídám sestře Adélku, protože jezdí do angličtiny. Ve středu chodím na aerobic, ve čtvrtek vedu výtvarný kroužek s malými dětmi a v pátek jsem ráda, že můžu být s Jindrou.

Vy jste blázen! Máte to teda pěkně nabité. No a co neděle?

JINDŘICH: V neděli ráno do kostela, pak chodí pravidelně běhat, vrátí se kolem oběda ...

PETRA: ... no a pak jedeme ke tchánům, nebo lenošíme. Ta neděle je taková „jiná“. Aspoň jeden den chci mít klid.

To Vám věřím. Navíc teď ta novinka s bydlením. Kupovat pozemek bylo v plánu už před těmi dvěma lety?

JINDŘICH: Nebylo. Mysleli jsme si, že půjdeme bydlet do mé rodné vesnice. Mělo to tak původně být, protože tam pro nás byl prostor. Peťu to tam ale netáhlo, no a shodou okolností se nám pak naskytla výhodná příležitost koupit stavební pozemek tady v rodné vesnici Petry. Tak jsme ho koupili. A jsem za to rád i já. Mám to tu rád, máme tu většinu přátel.

Jak dlouho myslíte, že budete stavět?

JINDŘICH: Počítám tak dva roky.

Do té doby budete bydlet u Šimků?

PETRA: Ano. Ema se Staňou jsou teď čerstvě v novém bydlení, takže my jsme teď přesunuti zase místo nich dole.

JINDŘICH: A je to fajn. Měli jsme nahoře totiž jeden malý pokojíček. Byla to spíš taková chodba. Hrozně málo místa, žádný pravidelný tvar, hrozná zima, prostě děs. Teď máme dole dvě místnosti a nevíme co s volným místem. (smích) Máme své soukromí, na které jsme dřív nebyli tolik zvyklí a je to opravdu paráda. Petra tu má i svůj vaříč, máme svoji sprchu, takže jsme, dá se říct, samostatní.

Takže Vám, až na to vytížení, všechno vychází. Jak postavíte, ke štěstí už Vám budou chybět jen děti, ne?

PETRA: No já pevně doufám, že už si minimálně jedno přivedem do domečku sebou.

Takže nebudete s děťátkem čekat až do nového domu? Chcete se tedy snažit o miminko už po škole?

PETRA: (usměje se a podívá se na Jindřicha) Pokoušíme se o miminko už teď. Už bych si děťátko moc přála a nevidím důvod proč čekat až dodělám školu. Ono se to totiž nemusí podařit hned, tak raději začínáme už dřív. A vidíš, zatím se nám ještě nepoštěstilo. Doufám ale, že než půjdu ke státnicím, tak už snad miminko v bříšku bude.

JINDŘICH: Já chci miminko taky. Nejdřív jsem ale Peťu přemlouval, ať to necháme až po státnicích. Měl jsem strach, že při všech starostech a stresech, které teď budou kolem stavby, školy, práce by to nemuselo být pro miminko dobré. Ale nakonec mě Peťa jako vždy přesvědčila.

PETRA: Já se na to prostě cítím. Myslím si, že se to všechno zvládneme. Nechci čekat, není na co.

Tak to teda doslova hledím. Proběhlo u Vás hodně změn. Budu držet pěsti, abyste to všechno zvládli, protože toho letos máte v plánu opravdu hodně.

Spoustu věcí jsme už probrali, je ještě něco, co se během těch dvou let změnilo, přihodilo?

JINDŘICH: Nevím.

Nastaly třeba i nějaké krizové situace během těch dvou let?

PETRA: Nastaly.

Mohli byste mi říct jaké? A kdy to bylo?

(Jindřich stále mlčí, jde vidět, že je mu to velmi nepříjemné)

PETRA: Bylo to nějaký čas před svatbou. Dokonce i svatba byla na nějaký čas zrušena. Bylo to opravdu velice těžké a bolestivé období. Nejhorší a nejbolestivější co jsme spolu

kdy zažili. Abych pravdu řekla, stále se o tom velice špatně mluví a navozuje to špatnou, smutnou a bolestivou atmosféru, takže bych to nijak nerozmazávala. Prosím.

Jistě. Chápu to. Stručně bych se jen zeptala jestli se jednalo o partnerské problémy, partnerskou krizi, myslím vztahovou.

PETRA: Ano. Málem jsme se kvůli třetí osobě rozešli. Víc o tom mluvit ale nechci.

Děkuji Vám Petro, rozumím, a stačí mi to. Teď bych Vás tedy chtěla požádat, abyste si v mé bakalářské práci přečetli rozhovor, který jsem s Vámi před dvěma lety uskutečnila a řekli mi, zda je tam něco, na co už nyní máte jiný názor, jiný postoj, nebo pohled na určitou věc apod.

(Petra s Jindřichem si několik minut četli rozhovor)

PETRA: Je zajímavé, jak se člověk mění. Změnila jsem během těch dvou let názor na antikoncepci. Čtu tady, že jsem v tom dříve neviděla nic špatného. Teď už jsem v této záležitosti dospěla, a nyní vím, a také zastávám ten názor, že to není nic pro mě. Je to nepřirozené zasahování do organismu ženy a mohu říct, že jsem nyní ráda, že jsem s tím přestala. Antikoncepci neberu rok. Na doporučení mé sestry jsem začala pracovat se symptotermální metodou a jsem velice spokojená. O této metodě mi sestra říkala už dříve, ale já jsem na to neslyšela. Je to spolehlivá, přirozená metoda a hrozně mě to baví.

Můžete mi říct v čem to přesněji spočívá?

PETRA: Je to na dlouho. Klidně Ti půjčím krátké čtení o tom. Ve stručnosti ... je to metoda u které si žena měří teplotu, pozoruje hlen a čípek. Každopádně je to metoda ze začátku složitá a vyžaduje trpělivost. Ale stojí to za to. Navíc žena díky ní téměř dokonale zná své tělo, ví jak funguje. Je si jakoby sama sobě lékařkou.

Takže vidím, že to vřele doporučujete ...

PETRA: To určitě! Spousta žen o této metodě ani neví a je to škoda. Každé bych to doporučila. Navíc je tato metoda výhodou při plánování rodičovství. Víte kdy ovulujete a nepotřebujete k tomu žádné testy a jiné věci. Je to opravdu na dlouho, nebudu to tady teď rozvádět.

A co Vy Jindro?

JINDŘICH: Já nevím. Myslím si, že bych na všechno odpověděl stejně. Možná, pokud to dobře půjde, bych se nechal od Pet'ky přemluvit na tři děti místo dvou. (usměje se)

PETRA: Tak měli jsme teď nějakou dobu v baráku Adélku tak si ji Jindra zamiloval. Jinak, vidím tady ještě jednu změnu. Týká se těch společných zájmů. S tímto už problém nemáme. Já jsem se postarala o své zájmy a hned jsme oba spokojení a v klidu. Jindra má své zájmy a já teď taky. Už to bude skoro dva roky co s kamarádkou pravidelně běháme. Teď taky od nového roku každou středu chodím a také organizuji aerobic, mám svůj kroužek s dětmi, koupila jsem si asi měsíc po našem rozhovoru k bakalářce motorku ...

Cože? Vy máte motorku?

PETRA: Ano, mám. Je to moje zlatíčko a jsem šťastná, že ji mám. Vždycky jsem si ji přála, ale Jindra mi to zakazoval. Jednou jsem se ale naštvala. Rozhodla jsem se plnit si i své sny a ne pořád sedět jak puťka doma. První co jsem ještě udělala, tak jsem jela do Prostějova a skočila si tam tandemový seskok. Pak přišla motorka a všechno ostatní. A myslím si, že mi to prospívá. Prostě dělám co mě baví, naplňuje, uklidňuje, co mě zbavuje depresí. Teď doufám, že další nejbližší adrenalin kromě státnic a stavby jsou na obzoru děti. Moc bych si to přála, tak snad se nám to podaří.

Nemohu se Petro z těch změn vzpamatovat. Dá se tedy říct, že všechna Vaše očekávání jsou splněna?

JINDŘICH: Zatím určitě ano.

PETRA: No teď na největší očekávání zatím čekáme. (usměje se)

Je tedy něco, co byste ve svém dosavadním životě už udělali jinak? Popřípadě v čem jste se změnili, poučili, nabyli nových zkušeností, poznatků ...

JINDŘICH: Spousta věcí se změnila. Žijeme spolu, jsme manželé, chceme rodinu, chceme bydlet, snažíme se být šťastní. Všechno jsou to nové zkušenosti. No a na to, co bych udělal jinak raději nemyslím, protože už jsem to udělal a hotovo. Vrátit to nejde, jen poučit. Pořád se je z čeho poučovat. A na zlé věci raději zapomínám.

PETRA: To je Jindrův veliký klad. Co je zlé, na to zapomene. Hodí to za hlavu, snaží se to vymazat. Já mám věci, které bych už asi udělala jinak, ale mluvit o nich nechci. Určitě jsem se z nich poučila, takže možná to tak právě kvůli tomu mělo být.

Existuje něco, čeho se do budoucna bojíte? Z čeho máte už nyní obavy?

JINDŘICH: Jo. Že bychom mohli mít třeba nemocné miminko. Jestli vůbec nějaké bude, jestli se nám podaří postavit domeček, jestli se budeme mít rádi i když budeme v důchodu...

PETRA: Já se bojím zamyslet nad tím, čeho se bojím, aby mi nedošlo to, čeho se bojím. Protože pak bych nad tím mohla začít přemýšlet a bát se toho čím dál víc. Nebo si to nedej Bože přivolat.

Na závěr bych se chtěla znovu zeptat ... kdybyste mohli mladým lidem poradit cokoli do života, co by to bylo? Co byste jim vzkázali?

JINDŘICH: Mladým bych vzkázal aby nekouřili, aby brali manželství vážně, aby se nerozváděli, aby děti měly své rodiče, protože pak vážne výchova a lidé po sobě střílejí, nenávidí se a závidí si. A to je problém celé naší společnosti. Je hrozně moc násilí.

PETRA: Já nevím. Aby se radovali z každého dne a snažili se ho prožívat tak, aby neubližovali lidem okolo.

Děkuji Vám za rozhovor.

ROZHOVOR PÁTÝ – MANŽELÉ: MONIKA A JAN NOVÁKOVI

Nejprve bych Vám chtěla poděkovat za Váš čas, ochotu, a hlavně za to, že jste mi díky další spolupráci umožnili navázat na mou bakalářskou práci. Bez Vaší vstřícnosti a otevřenosti by to nebylo možné.

Jako první se Vás chci zeptat: Jste šťastni?

JAN: Jsme.

MONIKA: Jasně. (mírně ironický smích)

Pokusili byste se mi říct, co se u Vás za uplynulé dva roky změnilo, přihodilo?

JAN: Spousta věcí. Jsem o dva roky starší, mám syna, přestěhoval jsem se ...

MONIKA: Začali jsme žít jako rodina. Se vším všudy.

A jaké to je? Dřív jste klasicky jako rodina nežili, i když už jste byli manžely, tak teď je to pro Vás změna ne?

MONIKA: Tak v novém jsme nastěhovaní už rok a půl. Ze začátku to bylo úžasné, byla to změna, měli jsme své soukromí. Bylo to zkrátka něco nového. Něco, na co jsme se oba dlouho těšili.

JAN: A hlavně máme vlastní dům, prostě už to není cizí, ale naše.

Máte syna Olivera, už bude mít rok, takže jste se stěhovali, když už jste jej čekali ...

JAN: Ano, Oliver už šel do nového vlastně s námi. (úsměv)

MONIKA: Plánovali jsme to tak a vyšlo to. Než se narodil, ještě jsme si nové bydlení užívali skoro půl roku bez něj.

Máte teď novou životní roli, jste rodiči, jak velká je to s dítětem změna? Jak to prožíváte?

JAN: Dobře. Na syna jsem se těšil, teď je tu s námi. Změna to určitě je, ale je to taky přirozený chod života. Olik je zatím malý, nemusíme se s ním nijak rozčilovat, takže je to bez problému.

MONIKA: No, to říkáš Ty. Já se s ním rozčiluju skoro pořád. Ale samozřejmě jsem ráda, že ho mám. Ale pro mě je to veliká změna. Oliver je mojí každodenní součástí. Nedovedu si představit, že bych ho jeden jediný den neviděla.

Nastaly například i nějaké krizové situace během těch dvou let?

JAN: Asi ano, ale já o tom mluvit nebudu. Jdu zatopit. (Jan odešel)

MONIKA: Nejprve bych chtěla říct, že teď už je to snad dobré, ale měli jsme před půl rokem, řekla bych, vážné problémy.

Mohla byste to prosím rozvést?

MONIKA: Ono toho bylo totiž víc, ale zároveň jedno s druhým. Jak měl Oliver kolem tří měsíců, Honza začal hodně chodit do hospody za kamarády a já byla pořád zavřená doma. Říkal, že se musí nějak odreagovat, což jsem ze začátku chápala, protože chodil do práce a po práci zase dělal kolem baráku. Ale časem už jsem chtěla, aby byl s námi víc doma, ať na všechno nejsem jen sama. Skoro se mnou a s Oliverem nebyl. Vidíval ho jen před spaním. Já jsem s ním byla pořád zavřená v tom velkém baráku a tak na mě dolíhal smutek, deprese a já nevím co ještě. Cítila jsem se hrozně sama a měla jsem tendence to s Honzou pořád řešit. Vždycky to skončilo hádkami. Měli jsme zkrátka velký problém ve společné komunikaci. On si myslel, že doma s děckem úplně blbnu a dával mi to hodně, až nepříjemně, najevo. No a k tomu se přidaly hádky ohledně jeho, pomalu denního, vasedávání v hospodě. Nakonec taky, když jsem chtěla ať Olivera pohlídá, tak se to téměř nedalo, protože mu celou dobu plakal. Prostě byl na mě moc zvyklý a potřeboval mě mít pořád na očích.

Jak se to teda nakonec vyřešilo?

MONIKA: Trvalo to takto nějakou dobu, až jsem to nevydržela, sbalila jsem Olivera a odjeli jsme k našim. Potřebovala jsem od něj odejít, protože jsem měla pocit beznaděje. Cítila jsem jako by nás Honza vůbec nepotřeboval. Taky mi začal vyčítat spoustu věcí, které byly už za námi. Nešlo to s ním vydržet. Dokonce jsem začala uvažovat i nad rozvozem.

Honza si pro Vás ale k Vaším rodičům přijel ...

MONIKA: Ano, přijel. Odjeli jsme když byl v práci. A on si všiml, že nejsme doma až druhý den ráno, jak nás nemohl najít.

Jak je možné, že si toho všiml až na druhý den?

MONIKA: Protože mnohdy když přišel z práce, tak za námi nahoru ani nepřišel. Převlékl se dole ve sklepě a šel vždy něco dělat kolem domu. Pak zašel na pivo a vracel se domů až když jsme spali. No a když si vypije, tak chrápe a budí tím Olivera. Takže když přišel domů popitý, tak nechodíval spávat do ložnice, ale do pokojíčku. Ale chodíval tam taky proto, aby nevzbudil mě. Já bych pak totiž věděla v kolik přišel domů a zbytečně bychom se zase pohádali.

Honzovi to tedy asi všechno došlo, až když jste s Oliverem odešli ...

MONIKA: Ano, asi ano.

Víte proč se tak choval?

(Honza se právě vrátil)

MONIKA: Nevím. Určitě nebyla chyba jen na jeho straně. Já byla taky podrážděná a protivná, ale nemuselo to taky zajít až tak daleko. Teď už je to dobré. Vyříkali jsme si to. Honza se nám věnuje, sem tam se pohádáme, ale tak nějak normálně. Oba máme své hranice a už spolu taky lépe komunikujeme. Což je hlavní. Já jsem teď navíc od nového roku začala chodit v pondělky a středy na cvičení, takže Honza hlídá Olivera sám. Myslím si, že teď máme pěkný vztah.

Tak to jsem ráda. Lze tedy říct, že jste se v ledasčem změnili, poučili, že se na spoustu věcí, díky Vaším nynějším zkušenostem, díváte trošku jinak?

JAN: Tak člověka život poučuje každý den. Zažili jsme si zlé časy, ale snad už víme jak na to a bude to jen lepší. Každý člověk holt chybuje.

MONIKA: Snažím se věci brát trošku jinak. Nebýt takový nervák. Řešit věci míň impulzivně a víc v klidu.

Nyní bych Vás chtěla požádat, abyste si v mé bakalářské práci přečetli rozhovor, který jsem s Vámi před dvěma lety uskutečnila a řekli mi, zda je tam něco, na co už nyní máte jiný názor, jiný postoj, nebo pohled na určitou věc apod.

(Jan s Monikou si několik minut četli rozhovor)

MONIKA: Nemám na věci jiný názor ani pohled.

JAN: Jak tady čtu tu otázku víry, tak jsem si vzpomněl ještě na jednu změnu. Když jsme křtili Olivera, nechala se s ním zároveň pokřtít i Monika.

Ano Moniko? To znamená, že se změnil Váš postoj k víře?

MONIKA: Ne tak docela. Já vlastně ani nevím proč jsem to udělala. Kvůli manželovi, možná taky kvůli kmotře našeho syna. Hlavně ale proto, že to nebyl zdlouhavý proces. Kdyby byla nutná dlouhodobější příprava, tak do toho určitě nejdu.

JAN: Já jsem rád, že je pokřtěná. Má to tak být. Jen škoda, že si toho neumí víc vážit. I když ... je to asi měsíc zpátky, kdy jsme se v neděli ráno brzy vzbudili a Monika mi řekla, že můžeme jít do kostela. Tak jsme šli.

MONIKA: Ano, to je pravda. Prostě mě to jen tak napadlo, řekla jsem to nahlas a myslela jsem si, že se Honzovi nebude chtít jít. On se toho ale chytl.

Dokázali byste mi říct, jestli existuje něco, čeho se do budoucna bojíte? Z čeho máte už nyní obavy?

JAN: Ježda to jsou otázky, nikdo se mě na to normálně neptá, tak ani nevím. Určitě mám strach o naše děti. Aby byly v pořádku a zdravé. Abychom byli všichni zdraví.

MONIKA: Já mám možná trošku obavy z výchovy dětí. Mám pocit, že co já Oliverovi dovolím, Honza zakáže. Asi s tím budeme mít do budoucna problémy. Ale třeba ne. Taky se bojím toho, co z našich dětí vyroste. Jestli výchovu zvládneme tak, abychom na to mohli být hrdí, a aby naše děti mohly být hrdé na nás. Jinak se ještě bojím stárí a smrti. Nechci být nikomu na obtíž.

Na závěr bych se znovu zeptala. Kdybyste mohli mladým lidem poradit cokoli do života, co by to bylo? Co byste jim vzkázali?

(Jan i Monika odpověděli zároveň)

JAN: Všechno vyzkoušejte.

MONIKA: Do ničeho se nežeňte.

JAN: Já jsem pro, ať si všechno zkusí.

MONIKA: Já bych právě chtěla spíš říct, ať si na nic nehrajou a jsou sami sebou. Ať si taky užívají, dokud jsou mladí.

Děkuji Vám za rozhovor.

ROZHOVOR ŠESTÝ – MANŽELÉ: KATEŘINA A FRANTIŠEK KODETOVI

Nejprve bych Vám chtěla poděkovat za Váš čas, ochotu, a hlavně za to, že jste mi díky další spolupráci umožnili navázat na mou bakalářskou práci. Bez Vaší vstřícnosti a otevřenosti by to nebylo možné.

Jako první se Vás chci zeptat: Jste šťastni?

KATEŘINA: Ano.

FRANTIŠEK: Jo. Já jsem pořád šťastný. (usměje se)

Těšila jsem se na rozhovor s Vámi, protože se mi donesly zajímavé informace. Vy jste se vzali, že ano?

FRANTIŠEK: Ano.

KATEŘINA: Přesně tak, vzali jsme se.

Pamatuji si, že před dvěmi lety jste mi říkali, že manželství pro Vás není důležité. Františku, Vy jste říkal, že rodinu máte i bez papíru a Vy Kateřino jste po první svatbě další v plánu neměla. Co se změnilo?

KATEŘINA: Řekla bych, že to změnila jedna zásadní věc.

A sice?

FRANTIŠEK: Tak jak vidíš, s Katkou čekáme další miminko.

Takže to byl ten důvod?

FRANTIŠEK: Dá se říct, že ano. Nebo ... byl to určitě ten největší podnět k tomu. Další děťátko jsme totiž neplánovali, teda alespoň zatím.

KATEŘINA: A povedlo se. Potom jsme nějak dospěli k tomu, že kvůli různým formálním věcem a hlavně kvůli dětem bychom se přeci jen měli vzít.

FRANTIŠEK: Zkrátka nás to tak jednou napadlo, a když byla Katka ve třetím měsíci těhotenství, tak jsme to spáchali.

A teď jste, Katko, ve kterém měsíci?

KATEŘINA: V šestém. Svatbu jsme, dá se říct, zařídili hned, jak jsme se dozvěděli o miminku.

Manžely jste tedy jen krátce ...

KATEŘINA: Ano.

FRANTIŠEK: Jsou to tři měsíce.

A jak se cítíte? Pozorujete nějakou změnu?

KATEŘINA: I když jsem se vdávala už podruhé, tak to byl samozřejmě zvláštní pocit. Byla to hlavně úplně jiná svatba než má první. Skromná, ale o to asi upřímnější a příjemnější. Bez shonu, hluku. Jinak nějaká velká změna samozřejmě nenastala, ale ten pocit prvních dnů byl příjemný. Každý ten pocit má, neumím ho vysvětlit. Prostě jsme manželé. (usměje se) Mám Františkovo příjmení, stejně jako naše děti, tak snad už je to napořád.

FRANTIŠEK: Tak já jsem ženatý poprvé, takže pro mě to byla nová zkušenost. S Katkou už se ale dobře známe, jsme dospělí, takže to bylo, řekl bych, přirozené. Pěkné, rychlé a také doufám, že napořád.

Já také vím, že Vaše svatba nebyla tak docela typická ...

FRANTIŠEK: (smích) Ty jsi ale zvědavá baba.

Brali jste se tajně. Mohli byste mi, prosím, říct proč to tak bylo?

FRANTIŠEK: Tak Katka už byla těhotná, chtěli jsme se vzít před narozením prcka, tak se to muselo udělat v klidu.

KATEŘINA: Ano. Bylo to víceméně kvůli mně. Brali jsme se bez jakýchkoli větších příprav. Domluvili jsme si na radnici svatbu, vzali jsme sebou dva svědky a bylo to. Nikdo jinší o tom nevěděl. Rodina se to dozvěděla až když jsme zároveň oznámili svatbu i to, že čekáme další miminko. Jsem ale ráda, že to tak bylo. Ze začátku těhotenství mi nebyvalo zrovna nejlíp a tak jsem neměla ani pomyšlení na klasickou svatbu. Už potřebuji svůj klid.

FRANTIŠEK: Navíc jsem ani Katku v těhotenství nechtěl vystavovat stresu kolem zařizování svatby. Kor když vím, že o to ani nestojí. Že kdyby to podstoupila, tak kvůli mně. A mi nevadilo vzít se tajně, takže jsme to tak udělali a myslím si, že to tak bylo nejlepší. O princeznovské svatbě většinou sní holky a Katka už to měla jednou za sebou, takže se nebylo vesměs o čem bavit. Možná to takto bylo větší dobrodružství. (směje se)

A co rodina? Rodiče? Nevyčítali Vám tajnou svatbu?

KATEŘINA: Ne. Naši rodiče už jsou důchodci, takže mám pocit, že byli možná i rádi. Nikdo je nevystavoval dalšímu stresu. Podle mě to proběhlo nejlíp, jak mohlo.

FRANTIŠEK: No a navíc jsme potom udělali akci, takovou svatbu se svícou (pozn.: loučení se svobodou s přáteli) dohromady. Zamluvil jsem sál, na večer pozval naše rodiny i kamarády, najedli jsme se, napili a pobavili. Nepředcházely tomu žádné velké přípravy, prostě se koupilo pití, jídlo, pivo. Všichni byli spokojeni.

KATEŘINA: Tak tato akce byla nutnost. Nejen kvůli rodině, ale hlavně ... Františkovi kamarádi by mu neodpustili, že se jen tak oženil. Myslím bez nějaké společné pitky. (smích)

Takže jste vlastně uspokojili sebe, rodinu i kamarády ...

FRANTIŠEK: Přesně tak.

Pokusili byste mi říci, co dalšího se za uplynulé dva roky změnilo, přihodilo?

KATEŘINA: Tak pokud si správně vzpomínám, před dvěma lety, při rozhovoru, jsem byla taky těhotná ...

Ano, byla.

KATEŘINA: To se nám potom narodil Matyáš. A co se dál změnilo nebo přihodilo, ani nevím.

FRANTIŠEK: Já jsem před těmi necelými dvěma lety změnil zaměstnání. Jinde mi nabídli víc peněz.

Nedávno jste se vzali. Nyní čekáte další miminko. Jste šťastní. Nastaly třeba i nějaké krizové situace během těch dvou let?

KATEŘINA: Tak občas se pohádáme, ale že by se to dalo nazvat krizí, to určitě ne.

FRANTIŠEK: Aspoň se pak můžeme večer usmiřovat. (smích) Myslím si, že se vždy dokážeme domluvit.

Nyní bych Vás chtěla požádat, abyste si v mé bakalářské práci přečetli rozhovor, který jsem s Vámi před dvěma lety uskutečnila a řekli mi, zda je tam něco, na co už nyní máte jiný názor, jiný postoj, nebo pohled na určitou věc apod.

(Kateřina s Františkem si několik minut četli rozhovor)

FRANTIŠEK: Tak změnili jsme svůj názor na svatbu, ale jinak je vše při starém.

KATEŘINA: Já mám také k ostatním otázkám pořád stejný postoj.

A co třeba Vaše očekávání? Změnilo se nějak? Dospěli jste během těch dvou let k nějakým novým skutečnostem, zkušenostem či poznatkům? Tedy kromě zmíněné svatby.

KATEŘINA: Dá se říct, že žijeme pořád stejně. Nevím co jsem očekávala, ale není nic co by mě překvapilo, nebo o čem bych musela říct: „Tak tohle kdybych věděla dřív“. Vše jde tak nějak přirozeně. Jen Pavlík (pozn.: Kateřinin syn z prvního manželství) začíná být hodně živý. A bude hůř. (usměje se)

FRANTIŠEK: Nové zkušenosti přirozeně určitě máme. Čekáme druhé společné miminko a před dvěma lety nebyl ještě na světě ani Matyáš. Takže spíš se dějí věci nad očekávání. (smích)

Můžete mi říct, zdali je něco, co byste v dosavadním životě už udělali jinak? Popřípadě v čem jste se změnili, poučili.

FRANTIŠEK: Nevím, asi ne.

KATEŘINA: Je spousta věcí o kterých si řeknu, že jsem je měla udělat jinak. Ale jsou to normální každodenní věci. Ty spíš myslíš nějaké zásadní věci. Kdybych mohla, tak se poprvé nevdám. Ale zase, určitě mě ta zkušenost poučila a taky změnila.

Je něco, čeho se do budoucna bojíte? Z čeho máte už nyní obavy?

KATEŘINA: Mám obavy z budoucnosti. Chtěla bych, abychom se měli rádi, byli zdraví a žili spokojeně.

FRANTIŠEK: Já mám teď aktuální obavu o práci. Ta finanční krize, co je teď ve světě, hodně postihuje naši firmu. Nechtěl bych skončit bez práce. Největší obavy mám momentálně z tohoto ... abych vždy dokázal zabezpečit rodinu, děti.

Na závěr bych se znovu zeptala. Kdybyste mohli mladým lidem poradit cokoli do života, co by to bylo? Co byste jim vzkázali?

FRANTIŠEK: Aby se chovali zodpovědně.

KATEŘINA: Ať se mají rádi, mají k sobě úctu, a ať se vzájemně respektují.

Děkuji Vám za rozhovor.